अरुणोदय

२०१७-१८

श्रीराम कला महिला महाविद्यालय, धामणगांव रेल्वे

पदवी आणि पदव्युत्तर

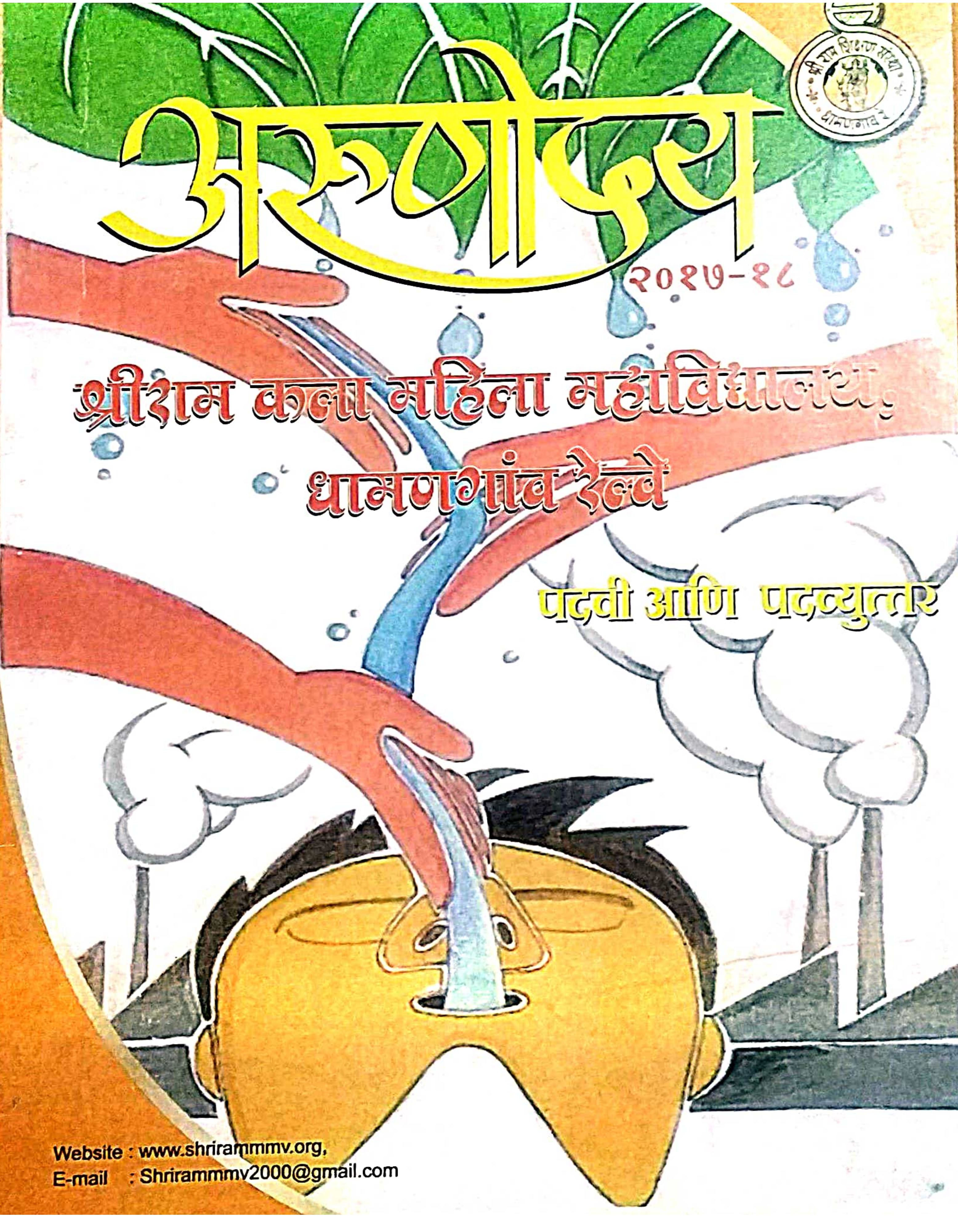

Website : www.shrirammmv.org,
E-mail : Shrirammmv2000@gmail.com

संपादकीय ...

''आम्हा घरी धन शब्दांचीच रत्ने ।
शब्दांचीच शस्त्रे यत्ने करु ।।
शब्दची आमुच्या जीवाचे जीवन ।
शब्दे वाटू धन जनलोका ।।''

जगद्गुरु तुकोबांच्या या अभंगानुसार शब्द धनाने समृध्द असलेला आमच्या महाविद्यालयाचा सत्र २०१७–१८ चा 'अरुणोदय' हा वार्षिकांक वाचकांच्या हाती देत असतांना अगदी मनस्वी आनंद होत आहे. त्याचे कारण असे की,

महाविद्यालयीन वय हे अगदी सळसळत्या तरुणाईचे असते. आणि त्यामध्येच कुठेतरी दडलेली असते सृजनशिलता, नवनिर्माणशिलता आणि याच काळात विद्यार्थी हे भावी जीवनाची वाटचाल करीत असतात आणि हे सर्व करीत असतांना त्यांच्या मनामध्ये अनेक गोष्टीची, अनुभवांची साठवण होत असते. परंतु त्याचे प्रगटीकरण करण्यासाठी, त्यांच्या मनातील स्पंदन टिपण्यासाठी आवश्यकता असते ती व्यासपीठाची आणि हे व्यासपीठ वार्षिकांकाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना मिळत असते.

खरं म्हणजे आमच्या विद्यार्थीनी ह्या बहुतेक ग्रामीण भागातील असल्यामुळे आकाशामध्ये उत्तुंग भरारी घेण्याचे स्वप्न उराशी बाळगूणच त्या महाविद्यालयामध्ये प्रवेश करीत असतात. तेव्हा त्यांच्या मध्ये असलेल्या सुप्त गुणांना वाव मिळावा. तसेच त्यांच्यामध्ये असलेला भावी नागरिक तसेच सृजनशील असा साहित्यिक जागृत व्हावा हाच 'अरुणोदय' चा प्रयत्न आहे.

खरं म्हणजे प्रत्येक विद्यार्थ्यांमध्ये एक साहित्यिक दडलेला असतो. तेव्हा त्यांना प्रोत्साहित करुन त्यांच्या मधील लेखन क्षमता जागृत करण्याचे त्यांचे भावविश्व उलगडण्याचे कार्य खऱ्या अर्थाने वार्षिकांक करीत असतो.

तसेच समाजात वावरत असतांना शिक्षण घेत असताना विद्यार्थ्यांना अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागत असते. तेव्हा येणाऱ्या

प्रत्येक अडचणींवर मात करण्याची हिंमत त्यांच्यामध्ये यावी हा या मागचा उद्देश आहे. आणि ही हिंमत निर्माण करण्याची ताकद साहित्यामध्ये आहे हे निश्चित.

आमच्या विद्यार्थीनींनी खूप सुंदर असे लेख, कविता, चारोळ्या म्हणजे एकूणच जे साहित्य लिहिलेले आहे. त्यातून त्यांच्या विचारांच्या प्रगल्भतेचा परिचय होतो. आणि आमच्याकडे आलेला साहित्याचा ओघ पाहून आम्हाला खरोखरच खूप आनंद झाला. म्हणजेच मुलींना सामाजिक, आर्थिक व राजकिय घडामोडींची जाणीव आहे हे यावरुन स्पष्ट होते. आणि यावरुन भावी जीवनात त्या उत्कृष्ट अशा लेखिका किंवा कवयित्री होवू शकतात यात तिळमात्रही शंका नाही.

'अरुणोदय' मध्ये केवळ विद्यार्थीनीचे साहित्यच प्रकाशित झालेले नसून त्यांनी विविध क्षेत्रात मिळविलेले यश तसेच विविध विषयांच्या अहवालाचा समावेश देखील करण्यात आलेला आहे.

या वार्षिकांकाच्या निर्मितीसाठी आम्हाला अनेकांचे सहकार्य लाभले. त्यामध्ये प्रामुख्याने आमच्या महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. गणेश टाले सर जे स्वत: देखील एक अभ्यासू साहित्यिक असल्यामुळे त्यांनी आम्हाला वेळोवेळी मौखीक असे मार्गदर्शक केले. त्यामुळेच आम्ही हा अरुणोदय प्रकाशित प्रकाशित करु शकलो. त्यामुळे आम्ही सरांचे खूप ऋणी आहोत. तसेच संपादक मंडळातील सर्व सदस्यमंडळी व आमच्या सृजनशील मनाच्या विद्यार्थीनी यांच्या सहकार्याशिवाय आम्ही हा अंक प्रकाशित करुच शकलो नसतो. त्याचप्रमाणे महाविद्यालयातील सर्व कर्मचारी व जय कॉम्प्युटर्स व श्याम प्रिंटर्स यांचे सहकार्य देखील तेवढेच मोलाचे आहे. त्यामूळे त्यांचे देखील मन:पूर्वक आभार.

सरते शेवटी आमचा हा वार्षिकांक विद्यार्थ्यांना दिपस्तंभा सारखा मार्गदर्शक ठरेल अशी आशा बाळगतो. आणि तो आपणा समक्ष सादर करतो.

धन्यवाद !

– संपादक मंडळ

✲ आमचे प्रेरणास्थान ✲

मा. श्री. अरुणभाऊ अडसड
अध्यक्ष, श्रीराम शिक्षण संस्था, धामणगांव रेल्वे

* आमचे मार्गदर्शक *

मा. श्री. घनश्यामजी मेश्राम
सचिव, श्रीराम शिक्षण संस्था,
धामणगाव रेल्वे

मा. श्री. अशोकभाऊ पनपालीया
अध्यक्ष, स्था. व्य. स. श्रीराम कला
महिला महाविद्यालय, धा.रे.

प्राचार्यांच्या लेखनीतून ...

आपल्या महाविद्यालयाचा सत्र २०१७-२०१८ चा वार्षिकांक 'अरुणोदय' आपल्या हातात देतांना मनस्वी आनंद होत आहे. गेल्या १८ वर्षातील 'अरुणोदय' ची वाटचाल अतिशय उल्लेखनीय आहे. हे वर्ष माझ्यासाठी सुध्दा महत्वाचे आहे. माझ्याच महाविद्यालयात नियमीत प्राचार्य म्हणून माझी झालेली निवड ही माझ्यासाठी फारच गौरवाची बाबा आहे. महाविद्यालयाकडे सिंहावलोकन करुन बघताना असे वाटते की, गेल्या अठरा वर्षात अनेक टप्पे पार करित बरीच उंची गाठलेली आहे. अनेक आव्हाने समोर आहेत. परंतु संस्थेचे अध्यक्ष आदरणीय अरुणभाऊ अडसड, सर्व पदाधिकारी यांनी टाकलेली जबाबदारी लीलया आपण पेलू शकू हा आत्मविश्वासही आहेच.

आपला देश आज अनेक स्थित्यंतरातून जात आहे. अनेक सामाजिक समस्यांनी समाजाची अवस्था दयनीय होत आहे. महिलांवर बलात्कार, खून होताना मन सून्न होऊन जाते. रोजचे वर्तमानपत्र उघडले की, शेतकऱ्यांच्या आत्महत्तेची बातमी कानावर पडते. या सर्व घडामोडींचे प्रतिबिंब साहित्यात उमटत असते. आपल्या महाविद्यालयाच्या विद्यार्थीनींनी हे सर्व आपापल्या परीने टिपण्याचा प्रयत्न केलेला आहे. हे निश्चितच गौरवास्पद आहे. आणि 'अरुणोदय' महत्वाची भूमिका निभावत आला आहे. आजपर्यंतचा समाजाचा इतिहास पाहिल्यास असे दिसून येते की, समाजाच्या कोणत्याही क्षेत्रामध्ये परिवर्तन घडवून आणण्याचे सामर्थ्य केवळ तरुणाईतच असते. जगभरातील सर्व क्रांत्या घडवून आणण्यात तरुणाईने महत्वाची भूमिका बजावली आहे. ज्या देशाजवळ या तरुणाईचे सामर्थ्य असते त्या देशाची भरभराट होण्यास वेळ लागत नाही.

फक्त गरज असते ह्या शक्तीचा मोठा वापर करुन घेण्याची. आपल्या देशामध्ये येणाऱ्या काळात संपूर्ण जगातील राष्ट्रांच्या तुलनेत तरुणांची संख्या जास्त असेल. अर्थातच कमावणाऱ्या लोकांची संख्या वाढून अवलंबीतांची संख्या कमी होईल. म्हणजेच देशाची महासत्तेकडे वाटचाल सुरु झालेली आहे. यावेळी तरुणांना, त्यांच्या शक्तीला, विचारांना चालना देण्याचा आम्ही 'अरुणोदय' च्या माध्यमातून अल्पसा प्रयत्न करीत आहो. त्यांच्या पंखांना बळ देऊन अवकाशात मुक्त संचार करण्याकरीता प्रेरणा देण्याचे कार्य 'अरुणोदय' करीत आला आहे. यानंतर ही 'अरुणोदय' नवोदितांना प्रकाशमान करुन त्यांची प्रतिभा वृध्दिंगत करण्याचा सातत्याने प्रयत्न करेल यात मुळीच शंका नाही.

आपल्या देशाचे माजी पंतप्रधान मा. अटलबिहारी वाजपेयी यांची कविता या निमित्ताने मला आठवते.

"बाधाएं आती हैं आएं
घिरे प्रलय की घोर घटाएं
पावों के नीचे अंगारे,
सिर पर बरसे यदि ज्वालाएं
निज हाथों में हंसते-हंसते,
आग लगाकर जलना होगा।
कदम मिलाकर चलना होगा।"

सर्वांनी सोबत राहून, एकमेकांना सोबत घेऊनच आपल्याला देशाची प्रगती करता येईल. एवढेच या निमित्ताने वाटते.

या वार्षिकांकाच्या निर्मितीसाठी श्रीराम शिक्षण संस्था, धामणगाव रेल्वेचे अध्यक्ष मा. अरुणभाऊ अडसड, सचिव मा. घनश्यामजी मेश्राम, स्था.व्य.स. अध्यक्ष, मा. अशोकभाऊ पनपालीया, मा. प्रतापदादा अडसड, संस्थेचे सर्व पदाधिकारी यांचेही मार्गदर्शन मोलाचे ठरले आहे. संपादक मंडळ, प्राध्यापकवृंद, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, विद्यार्थीनी आणि पालक यांचा वार्षिकांकाच्या निर्मीतीत मोलाचा वाटा आहे. वार्षिकांकास माझ्या शुभेच्छा !

– प्राचार्य डॉ. गणेश क. टाले

◆◆◆◆◆

✲ मार्गदर्शक ✲

प्राचार्य डॉ. गणेश टाले

प्रा. नितीन बिहाडे प्रा. नंदकिशोर राऊत

प्रा. राजेश आडे प्रा. सुवर्णा घोंघे

✲ संपादक मंडळ ✲

कु. पुनम ठाकरे
मराठी विभाग

कु. समिक्षा बुटले
इंग्रजी विभाग

कु. मयुरी निमकर
हिन्दी विभाग

✲ मुखपृष्ठ संकल्पना ✲

कु. आरती महल्ले
बी.ए. भाग-२

✲ प्रकाशक ✲

प्राचार्य, श्रीराम कला महिला महा. धामणगाव रेल्वे

✲ अक्षर जुळवणी ✲

जय काम्प्यूटर्स
नगर परिषद जवळ, धामणगाव रेल्वे, मोबा. नं. ९४२२९१४३३०

✲ मुद्रक ✲

श्याम प्रिंटर्स, रेल्वे गेटजवळ, धामणगाव रेल्वे
फोन नं. २३७३११ मोबा नं. ९८९०७३७१७८, ९४२३४२५४०४

ह्या वार्षिकांकातील विचार आणि मते प्रत्येक लेखकाची वैयक्तीक असून प्रकाशक आणि महाविद्यालय त्यांचेशी सहमत असेलच असे नाही.

✲ यशाचे मानकरी ✲

कु. समिक्षा बुटले
(बी.ए. भाग-१)
[illegible]
विद्यापीठ स्तरीय

कु. नेहा [illegible]
(बी.ए. भाग-१)
ईन्द्रधनिल आंतर विद्यापीठ
[illegible] उत्कृष्ट खेळाडू

कु. [illegible]
(बी.ए. भाग-३)
[illegible]

कु. [illegible]
(बी.ए. भाग-३)
विद्यापीठ प्रतिनिधी

कु. प्रतिक्षा थोटे
(बी.ए. भाग-३)
उत्कृष्ट वाचक
पारितोषीक विजेती

कु. [illegible]
(बी.ए. भाग-१)
सांस्कृतिक प्रतिनिधी

✻ संपादक मंडळ ✻

डॉ. गणेश टाले

प्रा. नितीन बिहाडे

प्रा. नंदकिशोर राऊत

प्रा. राजेश आडे

प्रा. सुवर्णा घोपे

कु. मयुरी निमकर

कु. समिक्षा बुटले

कु. पुनम ठाकरे

✻ महाविद्यालयीन कर्मचारी ✻

अनुक्रमे : प्राचार्य डॉ. गणेश टाले, प्रा. मोनाली इंगळे, प्रा. नंदकिशोर राऊत, प्रा. अभिजीत दोड, प्रा. नितीन बिहाडे, प्रा. राजेश आडे, प्रा. सुधीर पाथरे, प्रा. योगेश काशिकर, डॉ. निता केणे, प्रा. सुवर्णा घोपे, अजय कुळकर्णी, राजेश भैय्या, राजेश मारवे, नागोराव पंचबुध्दे, संतोष शिसोदे, कल्पना चव्हान, शरद गवारले, प्रफुल कांबळे

अंतरंग

■ मराठी विभाग ■

लेख/ कविता इतर :

स्त्री आज काल आणि उद्या / मन जेव्हा प्रेमात असतं / अगं अगं सुनबाई / संतांचे विचार / कवी, साहित्यिक व त्यांची टोपण नावे / चारोळी / कन्यादान / जीवन जगतांना / दुष्काळ/ जुगार / विचार / शिवबा / आईचे सौभाग्य / माय / उमलु द्या त्या कळीला / बाप/ सावित्रीची गौरव गाथा / दोन शब्द जगण्यासाठी / अनाथ / काहूं / चारोळी / माझा महाराष्ट्र/ त्याला रडवते भाकर / लोकशाही / माझी माय / अर्जुनाचा श्रीकृष्णाला प्रश्न / हे असं कसं चालणारं / आयुष्याला द्यावे उत्तर / बाबा / साद आईची / मैत्री म्हणजे काय / स्वप्नच हरवून बसलो / माझी माय / मोईल येड / प्रेम / नशीब / हास्य / सुविचार / धोके / शायरी / चारोळी

■ हिंदी विभाग ■

लेख/ कविता/ इतर :

बेटियाँ / माँ / भारत का नवनिर्माण / अच्छे दिन आ जायेंगे / दिल कही और ओ लगा बैठे/ दस मोती ज्ञान के/ अनमोल वचन / बाबासाहेब / शेरो शायरी / एस.एम.एस./अनमोल वचन/ दोस्ती / कन्यादान

■ English Section ■

ARTICAL, POETRY & OTHER :

Unity is Strength / Friendsships / Importance of Forest / The Way of Life / Sant Gadge Baba Hero in our India / Examination / One to Ten it is Main / Success / Sayari / Life is... / A Fairy Song

■ अहवाल विभाग ■

अहवालाचे नांव :

राष्ट्रीय सेवा योजना अहवाल -२०१७-१८/ ग्रंथालय अहवाल २०१७-१८ / शारीरिक शिक्षण व रंजन विभाग वार्षिक अहवाल २०१७-१८ / सांस्कृतिक अहवाल - २०१७-१८ / भौगोलिक सहल अहवाल २०१७-२०१८.

मराठी विभाग

स्त्री आज काल आणि उद्या

प्राचीन काळी भारत स्त्री प्रधान देश होता. शेतीचा शोध सुध्दा स्त्रानेच लावला त्यावेळी कुटुंब प्रमुख म्हणून तीला मानाचे स्थान होते. त्यावेळी नवरा नवरीकडे नांदायला जात असे. कालांतराने परकीयांनी येथील मुळ निवासस्थानावर अक्रमण केल्यानंतर येथील आदिवासी यांना पराभव पत्करावा लागला. कारण आर्याकडे तिक्ष्ण धारदार धातुचे हत्यार व घोडे होते. तसेच आर्य दिसायला गोरे गोमटे व चाणाक्ष बुध्दीचे त्यांनी त्यांच्या कपट नितीने येथील मुळनिवासस्थानावर त्यांची संस्कृती लादली व मानसिकरित्या येथील लोकांना गुलाम केले. स्त्रीला नखापासून ते केसापर्यंत विविध शृंगारीक बंधनात अडकवून स्त्री फक्त पुरुषाची सर्व प्रकारच्या मानसिक शारिरीक उपयोगाची वस्तु म्हणून तीच्या मनावर बिंबवण्यात आले. त्यातूनच देवदासी, सती, मुरंली, वारांगणा इत्यादी प्रथा तमाम भारतीयांच्या समाजात रुढ झाल्या. या अंधश्रध्दायुक्त प्रथा तमाम भारतीयांच्या मनात इतक्या खोलवर रुजविल्या की हजारो वर्षाच्या कालांतरा नंतर देखील कुप्रथा आजच्या वैज्ञानिक युगात लोकांच्या मनात रुजलेल्या आहेत. जसे चित्रपट, नाटक, मालिका, प्रिंट मिडीया, इंटरनेट इत्यादीच्या माध्यमातून स्त्रीला पुन्हा सालचा दर्जा प्राप्त करुन देण्यासाठी सज्ज झाले आहेत आणि त्यांच्यात सहभागी होऊन स्त्रीया त्यांना प्रोत्साहन देत आहेत. म्हणून माझी सर्व महिलांना विनंती आहे की, त्यांनी टि.व्ही. वर दाखविल्या जाणाऱ्या ओजारणाऱ्या गोजारणाऱ्या अंधश्रध्दावादी मालिका पाहू नये कुण्या ढोंगी साधु बाबांच्या नादी लागु नये जास्तीत जास्त शिकावे, मुलींना शिकवावे पुरोगामी, विज्ञानवादी, विचारसारणी समोर ठेऊन आपल्या भारत देशाला अंधश्रध्दामुक्त देश बनविण्याकरता सहकार्य करावे व स्त्रीने पुरोगामी चळवळीत हातभार लावून बहुजन हिताचे कार्य करावे.

महाराष्ट्रातील कोणत्याही कानाकोपऱ्यातील स्त्री ''चूल आणि मूल'' संकल्पनेतून मुक्त झाली. आहे का ? याच उत्तर ग्रामीण आणि शहरी भागात थोड्या फार फरकाने वेगळे आहे. पुरुष वर्ग, समाज आणि निसर्गाने 'स्त्री' वर दिलेल्या जबाबदाऱ्या याचा विचार केला तर स्त्री मुक्त झालेली नाही. उलट तिची जबाबदारी आणि तिचे काम वाढले आहे. नोकरी आणि घरची जबाबदारी पार पाडतांना पगार नसलेला ओव्हर टाईम स्त्री सध्या करत आहे. मात्र एक आहे की, त्या बदल्यात तिला 'आई' या गोड शब्दाचे प्रेम मिळते. पूर्वी स्त्री म्हणजे घर आणि चूल इतकेच मर्यादित विश्व होते. परंतु हळूहळू हे चित्र बदलले स्त्री शिकली, सवरली स्वत:ला ओळखायला लागली. उंबरठ्याबाहेर पडली आज असे एकही क्षेत्र नाही की जिथे 'स्त्री' चा वावर नाही. पण 'पण' या शब्दानंतर खरी कहाणी सुरु होते. तिचं रुप बदललं खर परंतु एक गोष्ट बदलत नाही ती म्हणजे 'चुल आणि मुल' तिच्यासोबत तशीच चाल आलेली आहे. स्वत:चं करीयर घडवितांना घर आणि करिअर अशी दुहेरी भूमिका तिला करावी लागते. थकलेला जीव अंथरुणावर टाकावा तर दुसऱ्या दिवशीच्या कामाची घोडदौड डोक्यात सुरुच असते. असं हे स्त्रीचं धावपळीच जगणं स्त्री आर्थिकदृष्या स्वावलंबी झाली. प्रत्येक क्षेत्रात स्वत:ची तिने ओळख निर्माण केली. पण 'चूल आणि मूल' ही सोनसाखळी काही तिला काढता आलेली नाही. अपवाद म्हणून काही स्त्रियांच्या बाबतीत असेलही.

आज स्त्री घराबाहेर पडल्याने तिचे अनुभव विश्व समृध्द झाले. पण तिला घर चालविण्यासाठी तारेवरची कसरत करावी लागते. आजच्या स्त्रीची ताकद जबरदस्त वाढली आहे. ती शिक्षण घेते, विविध प्रकारची नोकरी करते पण अजूनही घराची जबाबदारी मात्र तीच उचलते शिवाय मुलांचा अभ्यास, त्यांच्या भवितव्याची जडणघडण यांचा भारही स्त्रीने स्वत:वरच घेतला आहे. स्त्रीला आपण घराकडे लक्ष देऊ शकत नाही. याबद्दल अपराधीपणाची भावना असते. या उद्य विचाराला पुरुष साथ देईल का ? प्रश्नच आहे. खरे तर घर दोघांचे असते. बालसंगोपण असो किंवा घरातील कोणतीही जबाबदारी असो, त्यासाठी स्त्रीलाच गृहित धरले जाते. जर घर संसार नोकरी हे दोघांचे असते तर जबाबदाऱ्या या पार पाडताना दोघांचाही सहभाग हवा पण तसे घडत नाही. दोघही नोकरी करुन आले की आई चुली जवळ आणि पुरुष पेपर वाचतात, असे बऱ्याचवेळा दृश्य पहायला मिळते. घरासाठी, मुलांसाठी अनेकवेळा स्त्री साऱ्या जबाबदाऱ्या सांभाळते, एवढेच नव्हे तर घरातील धुनी-भांडी करुन घडाळ्याच्या काट्याप्रमाणे प्रत्येक सेकांदाला महत्व देऊन कामे आटोपून कामावर जाण्यासाठी बाहेर पडणारी स्त्री प्रवास करीत असताना बसच्या व रेल्वेच्या धक्काबुक्कीच्या प्रवासात तिला थकवा आलेला असतो आणि त्यातच धापा टाकत कार्यालय गाठते. एवढे सर्व करुन दमून-भागून गेलेल्या स्त्रीला थोडा उशीर झाला की वरिष्ठांच्या बोलण्या खाव्या लागतात. म्हणजेच स्त्रीयांना बाहेर सुध्दा व व घरीसुध्दा अपमान सहन करावा लागतो.

अनेक काळापासून स्त्री आणि पुरुष यांची कामे घर कुटुंब-समाज मध्ये ठरवून दिली गेली आहेत. पुरुषाने संरक्षण करावे, अन्न मिळवून आणावे, स्त्रीने घर, मुले सांभाळावीत तसेच अन्न शिजवून वाढावे, रांधा-वाढा-उष्टी काढा ही म्हण खरोखरच वाखणण्याजोगी आहे. स्त्रीला हे करावेच लागते. 'स्त्री' वर निसर्गाने सोपवलेले एक नितांत सुंदर काम म्हणजे प्रजनन ! अनेक वेदनामधून जन्माला आलेलं गोंडस बाळ, जन्मांतर बाळाशी असणारी स्त्री ची शरिरीक, भावनीक, मानसीक गुंतवणुक इतकी प्रचंड असते की स्त्री स्वतंत्र झाली असे तिला व समाजाला वाटते. पण तो विचार फक्त भ्रम असतो. तसेच आजच्या काळात दोघांनी नोकरी करणे गरजेचे आहे. यात शंका नाही. स्त्रीला चूलीजवळ कामे करावीच लागतात. स्त्रीच्या बाबतीत रोज मरे त्याला कोण रडे अशी अवस्था झाली आहे. आठवड्याच्या एकमेव सुट्टीला घरातील सर्वजन मग मुले आणि नवरा दोघांकडून अपेक्षा ठेवल्या जातात. त्या स्त्रीची ती आठवड्याची एक सुट्टी आहे. याचा विचार केला जात नाही. रोज आठवड्याभरात तेच जेवण खावून कंटाळा आलाय ! आज सुट्टी आहे ! छान काहीतरी खायला वेगळे कर ! अशी फरमाईश केली. जाते खरचं स्त्रीची शारिरीक आणि मानसिक दृष्ट्या 'चूल आणि मुल' यातून आजही सुटका झालेली नाही आणि होवू ही शकणार नाही. एवढे सगळे पेलण्याची प्रचंड क्षमता आजच्या स्त्री मध्ये आहे. हे तिचे स्थान तीने समाजाला दाखवून दिले आहे.

कु. मोहिनी चव्हान
(बी. ए., भाग १)

◆◆◆◆◆

मन जेव्हा प्रेमात असतं

हिरवं हिरवं पान असतं
हलतं झुलतं रान असतं
किती किती छान असतं
मन जेव्हा प्रेमात असतं
हळु हळु कळुन येतं
खुळ खुळ प्रेम असतं
कधी कुठं कोण कसं
पडेल काही नेम नसतं
जग सारं म्हणु लागते
तीच त्याचं लफडं आहे
त्यांना कुठं ठाऊक असतं
त्यांच जग वेगळं आहे
कसं कसं काळीज हळु
धस्स धस्स होऊ लागतं
बघता बघता सगळीकडे
प्रेमगीत गाऊ लागतं
चंद्र चंद्र चांदणी चांदणी
म्हणता म्हणता आपलं होतं
त्याच्या तिच्या खोड्यांनाही
जिवापाड जपलं जातं.

कु. प्रतिक्षा थोटे
(बी. ए., भाग २)

◆◆◆◆◆

अगं अगं सुनबाई

पाया पडते सुनबाई बंद कर तुझी चाल
पहिल तुझं व्हॉटसअॅप चुलीमंदी घाल
रोज नवे नवे ड्रेस नवे काढतीस फोटू
रडून रडून उपाशीच झोपून जातो छोटू
डीपी फीपी बदलता बदलता करपून जाते डाळ
पहिल तुझ व्हॉटसअॅप चुलीमंदी घाल.

लगीन झालंय आपलं शहाण्यासारखं वागाव
चार दिसाच सासु साखर, तोंड भरुन बोलाव
आम्ही मरुन गेल्यावर, बस वाजवत टाळ.
पहिल तुझ व्हॉटसअॅप चुलीमंदी घाल.

रोज एक मेनु बनवतेस वाजवतेस झोपाया बारा
पुलाव असतो चांगला, पण त्यात दगड अन गारा
टुनूक टुंग वाजतो टोन, पोरी लक्ष थोड टाळ
पहिल तुझ व्हॉटसअॅप चुलीमंदी घाल.

डोळ्याला लागेल चष्मा, अंगठा होईल बाद
खरंच सांगते सुनबाई, ह्यो चांगला नाय नाद
मान्य हाय दुनिया गेली चंद्रावर
पण मान- मर्यादा पाळ पाया पडते
सुनबाई आता तरी ही गोष्ट पाळ
पहिल तुझ व्हॉटसअॅप चुलीमंदी घाल.

कु. रसिका ठाकरे
(एम. ए., भाग १)

◆◆◆◆◆

संतांचे विचार

विदर्भ ही संताची पावण भूमी म्हणून ओळखली जाते आणि आपल्या विदर्भातील दोन महान संत ज्यांचे नाव आज आपल्या दोन विद्यापीठांना मिळाले आहेत ते म्हणजे,

संत गाडगे महाराज विद्यापीठ - अमरावती

वं. राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज विद्यापीठ - नागपूर

संतांच्या महान कार्यामुळे त्यांचे नाव हे आपल्या विद्यापीठाला मिळाले आहे.

वं. राष्ट्रसंतांनी ''ग्रामगीता'' या ग्रंथात 'अध्याय विसावा', ''महिलोन्नती'' यामधून स्त्री जातीचे महत्व पटवून सांगतीले आहे.

प्रल्हादाची कयाधु आई, छत्रपतींची जिजाबाई।
कौसल्या , देवकी आदी सर्वही, वंदिल्या ग्रंथी ॥

वं. राष्ट्रसंत म्हणतात स्त्री जातीला कधीही कमी लेखू नये कारण शिवबाला घडविणारी जिजाऊ ही एक स्त्रीच होती हे विसरता येत नाही.

म्हणूनच मला माझ्या महाविद्यालयाबद्दल फार अभिमान वाटतो कारण – आमचे महाविद्यालय हे ''महिला महाविद्यालय'' आहे.

ज्याला स्त्री आई म्हणून कळली
तो जिजाऊचा शिवबा झाला
ज्याला स्त्री बहिण म्हणून कळली
तो राधेचा श्याम झाला
आणि ज्याला स्त्री पत्नी म्हणून कळली
तो सितेचा राम झाला.

प्रत्येक महान व्यक्तीच्या जीवनात आणि यशात सिंहाचा वाटा आहे, म्हणुनच स्त्री शक्तीला

''माझा साष्टांग प्रणाम''

– कु. शितल मेटे
बी.ए., भाग – २

◆◆◆◆◆

कवी, साहित्यिक व त्यांची टोपण नाव

१) कृष्णाजी केशव दामले – केशवसुत
२) राम गणेश गडकरी – गोविंदाग्रज, बालकराम
३) वि.वा. शिरवाडकर – कुसुमाग्रज
४) त्र्यंबक बापूजी ठोंबरे – बालकवी
५) शंकर केशव कनिटकर – गिरीश
६) प्रल्हाद केशव अत्रे – केशवकुमार
७) आत्माराम रावजी देशपांडे – अनिल
८) दिनकर गंगाधर केळकर – अज्ञातवासी
९) काशिनाथ हरी मोडक – माधवानुज
१०) विनायक जनार्दन करंदीकर – विनायक
११) यशवंत दिनकर पेंढारकर – यशवंत
१२) नारायण सूर्याजीपंत पराडकर – मोरोपंत
१३) दत्तात्रय कोंडेघाटे – दत्त
१४) नारायण मुरलीधर गुप्ते – बी
१५) चिंतामन त्र्यंबक खानोलकर – आरतीप्रभू
१६) शंकर काशिनाथ गर्गे – नाट्य छटाकार दिवाकर
१७) गोपाळ हरी देशमुख – लोकहित वादी
१८) माधव त्र्यंबक पटवर्धन – माधव जुलियन

– कु. मधुरी अंबाडकर
बी.ए., भाग – ३

◆◆◆◆◆

चारोळी

दिवसभर माझ्या नावाचा
ध्यास घेतेस
मी समोर आले की
मुक्यानेच ऐकतेस
सुख-दु:खांना जेथे
समजुन घेतले जाते
अनमोल त्या प्रेमनात्याला
मैत्री म्हटले जाते.

कन्यादान

बाप आणि लेक हे नाते शब्दात मांडणे कठीण. बाबा हा शहाळ्यासारखा असतो. बाहेरुन कितीही कठोर असला तरी. आतून मात्र नितळ आणि मधूर पाण्याचा झरा असतो. कुठलीही मुलगी जर डोळे झाकून एखाद्या पुरुषावर विश्वास ठेवू शकते, तर तो फक्त तिच्या वडिलांवर. लेक जर घराचे सौख्य असेल तर त्या सौख्याचे पावित्र्य तिचा बाप असतो.

संस्कार देणारी आई असली, तरी ते संस्कार जपणारा बाबा असतो. संयम देणारी आई असली तरी खंबीर बनविणारा बाबाच असतो. बोट धरुन चालायला शिकविणारा बाबाच असतो.

लेकीच्या हट्टासाठी घोडा होणाराही बाबा असतो. कामावरुन येतांना रोज न चुकता खाऊ आणणाराही बाबाच असतो. पिकनिकसाठी पण पैसे बाबाच देतो. खरेदी करतांना आईने कमी किमतीचा ड्रेस काढला तर, हळूच लेकिला विचारुन भारी किमतीचा ड्रेस घेणारा सुध्दा बाबाच असतो. आईने काही काम सांगीतले तर तिला दटावणारासुध्दा बाबाच असतो. लेकिचे पहिले बोबडे बोल, तिने टाकलेले पहिले पाऊल, तिचे लाडीक वागणे, तिची घरभर पैंजनाची छुमछुम हे सगळे पाहून सुखावतो तो बाबा असतो आणि लेकिला नाजूक कळीसारखा सांभाळणारा आणि प्रसंगी रागे भरणारा पण बाबाच असतो; पण त्यात त्याची लेकीसाठीची तळमळ असते. तिच्यासाठी काळजी असते. लेकिच्या प्रत्येक सुखासाठी झटणाराही बाबाच असतो. मात्र शेवटी मुलगी म्हणजे परक्याचे धन हे कटू सत्य पचवणाराही बाबाच. ज्या लेकिला २०-२५ वर्षे जीवाच्या पलीकडे सांभाळले. तिला एका क्षणात परक्याच्या हातात देतांना त्याचे हृदय काय तुटत असेल याची कल्पनाही करता येणार नाही. आर्त धागे तुटल्याची ती वेदना कोणीच समजु नाही शकणार. आपल्या लेकिला माहेरचा उंबरठा ओलांडून सासरी जाताना पाहतांना ढसाढसा रडणाराही बाबाच असतो. आपल्या लेकिचा हात परक्याच्या हाती देताना आतुन तुटणारा बाबाच असतो.

दिल्या घरी सुखी रहा म्हणताना मनातून खचलेलाही बाबाच असतो.

असा हा बाबा त्याच्या लेकीचे सर्वस्व असतो. आणि फक्त लेकच तिच्या बाबाचे मन ओळखु शकते. लेकीच्या स्वतःपेक्षा जास्त विश्वास तिच्या बाबावर असतो. लग्नानंतर मुलीचे नाव जरी बदलले, तरी तिचे बाबाबरोबरचे नाते कधीच बदलत नाही. ती शेवटपर्यंत तिच्या बाबाची छोटी परीच असते. एक गोंडस परी लक्षात ठेवा.

मुलगा वारस आहे, मुलगी पारस आहे.
मुलगा वंश आहे, मुलगी अंश आहे
मुलगा आन आहे, मुलगी शान आहे
मुलगा तन आहे, मुलगी मन आहे
मुलगा संस्कार आहे, मुलगी संस्कृती आहे.
मुलगा आग आहे, मुलगी बाग आहे
मुलगा दवा आहे, मुलगी दुवा आहे
मुलगा भाग आहे, मुलगी सौभाग्य आहे.
मुलगा गीत आहे, मुलगी संगीत आहे

लेक वाचवा ! लेक वाढवा ! लेक घडवा ! हे सगळे करणारा तुझा बाप विशाल आहे. ज्यांना मुलगी नाही त्यांनी सुनेला जीव लावावा व आपल्या लेकीसारखा तिचा सांभाळ करावा हे सुध्दा म्हणणारा बाबाच आहे.

- कु. अर्चना ठाकरे
एम.ए., भाग -१

◆◆◆◆◆

जीवन जगतांना

जीवन जगतांना
जगावं लागतं
वाह! नाही मिळाली
तरी पुढे सरकावं लागतं
दु:ख हसून गिळावं लागतं
डोळ्यातील आसवांना
गिळावं लागतं
प्रकाशातील किरणांना
चमकावंच लागतं
जीवनात घर करुन
जिंकावंच लागतं
जीवनात दु:ख असो की
सुख जीवनमात्र जगावंच लागतं
अंधाऱ्या रात्री
चांदण व्हायंच लागतं
माया मोह हा
सोडावाच लागतो
इच्छा असो की नसो
सर्वांनाच एक दिवस
मरावचं लागतं, मरावचं लागतं.

कु. मयुरी काष्टे
(बी.ए., भाग -२)

◆◆◆◆◆

दुष्काळ

तु कोसळता ही रडवितो
न कोसळता ही रडवितो
ही कसली निसर्गाची करणी
बिया सकट फाटली धरणी ।
जगण्याचा आधार आमचा
उन्हात पोळुन करपला
कोळसा झाला पिकाचा ।।
सदा श्याप आम्हा दुष्काळाचा
धन धान्य वाहुन गेला
धनी बी फासावर मेला ।
या दुष्काळानं आमच्या
कित्येक पिढ्या नेल्या
बैलासकट नांगर नेला ।।
उचलुन सावकारानं
सासऱ्यालाही पिडलय आता
हृदय विकारानं ।।
सांत्वन देण्यापाई
आल्या कित्येक धरुन ताफा
आश्वासनाच्या मारल्या
त्यांनी नुसत्या पोकळ वाफा ।
कितीही शेतकरी मेला
सरकार सदा अपयशी
कधीच संपणार नाही का
आमच नात दुष्काळाशी ।।

कु. श्यामल फुंडे
(बी.ए., भाग -२)

जुगार

पहिल्याच दिवशी वर्गामध्ये सरांचे आगमन झाले.
ओळखीचे सत्र सुरु करण्यात आले.
तुमचे नाव काय... ?
तुमचे गाव काय... ?
असे प्रश्न विचारण्यात आले...
कुणाचे बाबा वकील, डॉक्टर तर कुणाचे इंजिनिअर...
माझा नंबर येताच...
मी पटकन उभी राहिली व चटकन सांगितले
सर, माझे बाबा शेतकरी आहेत.
मी असं म्हणताच सगळा वर्ग हसायला लागला...
मला याचा फार राग आला...
मी म्हटले सर मी नाही म्हणत,
या साऱ्यांचा धंदा छोटा हाय,
पण,... या काळ्या आईची शपथ
सर... या साऱ्याहून
माझा बाप मोठा हाय...
हाडाची काडं करुन रात दिन राबत असतो,
तो राबतो म्हणून तुम्ही आम्ही दिसतो...
काड्या कुड्याचं जिन त्याचं पण,
साऱ्या जगाला भाकर देतो...
अन साऱ्या जगाला भाकर देणारा,
कधी कधी उपाशीच झोपतो
माहित नसतांना पाऊस येईल, नाही येईल,
हजारो रुपये मातीत गाळतो,
खरंच सर तो माती संग जुगारच खेळत असतो.
सगळे जण जगण्यासाठी जुगार खेळतात पण,
माझा बाप जगवण्यासाठी जुगार खेळतो.
अन्
या जगण्याच्या जुगारीमध्ये तो नेहमीच हरतो.
माणुसकीच्या गावामध्ये अजून त्याची वस्ती हाय,
खरंच सर माझ्या बापाची मरणा संग दोस्ती हाय...
फाटके तुटके कपडे सर
तो अजुनही अंगावर घालतो...,
पण,
सर मला तुमच्या कपड्याचाही
त्याच्याच घामाचा वास येतो.
टाकुन पहा मातीत सर तुम्ही
पाच-पन्नास हजार, तेव्हाच तुम्हाला कळेल,
त्याच्या जगण्याचा जुगार.
म्हणून,
म्हणते सर अभिमान हाय मला
माझा बाप शेतकरी असल्याचा
अभिमान आहे मला
मी या शेतकऱ्याची वारस असल्याचा
जग लिहीते आईसाठी,
जग लिहीते साऱ्यांसाठी पण,
मी लिहिते बापासाठी, त्याच्याच जीवनाचा ''जुगार...''
दारुचा स्टॉक संपत नाही
तंबाखू-सिगारेटचा स्टॉक संपत नाही
ऐवढच काय तर गुटका बंदी असुनही गुटक्याचा स्टॉक
कधी संपत नाही.
तर मग ऐन पेरणीच्या दिवसात खता-बियाण्यांचा
स्टॉक कसा काय संपतो... ?
आणि वाढीव पैसे देताच लगेच कसा काय उपलब्ध होतो...
दलाल व्यापाऱ्यांनो पुरे करा हा
हरामखोरपणा...
बस करा आता शेतकऱ्यांना लुबाडुन खाणं...
कारण,
ज्या दिवशी आम्हा शेतकऱ्यांचा
अन्नधान्याचा स्टॉक संपेल ना
तेव्हा तुम्हाला भिक पण मिळणार नाही.
कधी मोकळ्या आकाशाखाली तुमची कमाई
ठेवून बघा,
रात्रभर झोप नाही येणार.
विचार करा शेतकऱ्याच करा होत असेल !!

- कु. नम्रता सातव
(बी. ए. भाग - २)

◆◆◆◆◆

विचार...

मंदिरातील घंटेला आवाज नाही...
जोपर्यंत तुम्ही ती वाजवत नाही... !
कवितेला चाल नाही...,
जोपर्यंत तुम्ही ती गात नाही...!!
त्याचप्रमाणे तुमच्या भावनांना सुध्दा किंमत नाही...,
जोपर्यंत तुम्ही त्या व्यक्त करत नाही...!!!
मन वळू नये, अशी श्रध्दा हवी...
निष्ठा ढळू नये, अशी भक्ती हवी...
सामर्थ्य संपू नये, अशी शक्ती हवी...
कधी विसरु नये अशी नाती हवी...

- कु. निवेदीता धनविज
कु. शिल्पा महानुर

◆◆◆◆◆

शिवबा

अंधार फार झाला
आता दिवा पाहिजे
मराठी जनतेला आता
जिजाऊंचा शिवा पाहीजे

नेते झाले मस्तवाल
पिचली दुबळी जनता
मस्ती यांची जिरवायला
आता युवा पाहिजे

कसे जाहले कणाहिन
अन् पैशाचे भक्त
यांच्या डामडौलासाठी आटते
गोर गरिबांचे रक्त

तर
संघर्षाची वादळी हवा पाहिजे
लाचारांच्या फौजेपुढे उभा ठाकणारा
बाणेदार मराठी युवा पाहिजे
म्हणुनच आता आम्हाला जिजाऊंचा
शिवा पाहिजे.

कु. प्रांजली वाणके
(बी. ए., भाग २)

◆◆◆◆◆

आईचे सौभाग्य

बाप माझा करायचा हमाली
येताना मात्र दारु प्यायचा
दारु पिऊन माझा बाप
कुठंतरी झोपून घ्यायचा

जर आला कधी घरी
तर माय बडबड करायची
बापाने रागात मारल्यावर
ती एकटी रडायची

करायची धुनीभांडी लोकांची
आमच्यासाठी राबायची
राहून माझी माय स्वत: उपाशी
आम्हाला मात्र खाऊ घालायची

बाप आला घरी की
सर्वांना मारुन जायचा
बाहेर जाऊन तोच बाप
दारु पिऊन गटारात पडायचा

कमी पडली दारु एकदा
आईचं मंगळसुत्र मागितलं
आईने नाकारले म्हणून
त्याने ते ओढून घेतलं

आई लागली रडायला माझी
रक्त तिच निघतं होतं
त्रास होत होता मनाला
म्हने त्यात माझं सौभाग्य होतं

प्रश्न पडतो मनाला माझ्या
आई का अशी बोलली
होत फक्त मंगळसुत्र म्हणून
एवढी का बरं रडली

आता कळत आहे जग मला
म्हणून दु:ख आईचं जानवलं
आठवेल आईचे अश्रू आज
म्हणून डोळ माझं पानावलं

- कु. मनिषा उईके
(बी. ए. भाग -३)

◆◆◆◆◆

माय

अज्ञानाच्या या जगाला
उजेड तू दाखविला
ज्याच्या दारी शिक्षण
त्यानाच तू घडविला
मग गरीब असो वा श्रीमंत
तू सगळ्यांना दाखविली
ज्ञानाची साया
म्हणून तर तुला म्हणतात
जगातील शिक्षणाची सावित्री माया.

◆◆◆◆◆

उमलु द्या त्या कळीला

ती भयाण वादळी रात्र
आणि ती अघोरी हवा
कोणी बरे विझवला
तो थिमणासा दिवा ।। १ ।।

होत राहिली अशीच 'स्त्री भृणहत्या'
तर मिळेल कशी आई प्रेम देणारी
लाभेल का प्रेमळ बहिण आणि पत्नी
अन् आजी रोज गोष्ट सांगणारी ।। २ ।।

'मुलगा-मुलगी समान' हा नारा
आज प्रत्येक जण देतोच आहे
पण वर्तमानाची स्थिती पाहता
मुलीचे प्रमाण घटतेच आहे ।। ३ ।।

उमलु द्या त्या कळीला
तिला अजुन जग पाहायच
व फुलपाखरा मागे पळतांना
तिला हळुहळु फुलायचं ।। ४ ।।

का मारता तिला मातेच्या गर्भात
कारण ती एक मुलगी आहे
जरा भुतकाळ तपासुन पहा
स्त्रीच जीवनाची शिल्पकार आहे ।। ५ ।।

जन्मु द्या त्या चिमुकलीला
सार्थक या जन्माचे होईल
पहाल तुम्ही, हिच चिमुरडी
एक दिवस आकाशी भरारी घेईल ।। ६ ।।

- कु. शितल चवडे
(बी. ए. भाग -३)

◆◆◆◆◆

बाप

बाप माझा कष्टकरी
भोळा सुदाम दिसतो
दु:ख गिळून अंतरी
सदा खुशीत असतो ।

माथा टेकून पायाशी
बाप चिंतेत बसतो
विठूराया पंढरीचा
त्याच्या मनात वसतो ।

दु:ख बांधून उराशी
बाप खुशीत निजतो
सुर्य येता डोईवरी
पुन्हा घामात भिजतो ।

काळ्या काळ्या मातीसंग
त्याचं मनही रुजतं
आटवून रगताला
शेतशिवार सजतं ।

पायी जाऊन वारिला
बाप स्मरे विठोबाला
देवा पाठव पाऊस
साद विठू चरणाला ।

बाप झटतो नेटाने
कधी दुखवत नाही
त्याचं मोल अनमोल
कुणा आठवत नाही ।

आई सारखाच बाप
घरासाठीच झटतो
आईचं नाव पुढे पुढे
बाप मागेच भेटतो।।

- कु. सुवर्णा सलामे
(बी. ए., भाग -३)

◆◆◆◆◆

सावित्रीची गौरव गाथा

शाहू, कबीर, ज्योतिबा झाले महान भूवर
त्यात सावित्रीबाई जशी दुधात साखर ।। धृ ।।
पती लाभले ज्योतिबा
तीची पुण्याई मोठी
त्याने, शिकविले ज्ञान
तीने केली गं क्रांती ।। १ ।।
    तीने घेतला वसा
    मुलींना साक्षर बनण्याचा
    तीने घेतला ध्यास
    मुलीची प्रगती करण्याचा
तीचा ज्ञानाचा मार्ग
साऱ्या जगात चमकतो
आजची नारी झाली गं
आजची नारी झाली गं.
राष्ट्रपती पंतप्रधान गं
    तीची पुण्याई थोर
    आहे समान अधिकार
    तीचे गुण गाता पुरे
    आहे अफाट उपकार

- कु. राखी पवार
(बी. ए., भाग - ३)

◆◆◆◆◆

दोन शब्द जगण्यासाठी

कुणाला आपला कंटाळा येईल
इतकं जवळ जावू नये.
    चांगूल पणाचे ओझे वाटेल.
    इतके चांगले वागू नये.
कुणाला गरज नसेल आपली
तिथे रेंगाळत राहू नये.
    नशीबाने जुळलेली नाती जपावी
    पण स्वत:हून तोडू नये.
गोड बोलणे गोड वागणे
कुणास अवघड वाटू नये
    जवळपणाचे बंधन होईल
    इतके जवळचे होऊच नये.
सहजच विसरुन जाणे सारे
सल मनात जपू नये.
    नकोसे होऊ आपण
    इतके आयुष्य जगूच नये
हवे हवेसे असतो तेव्हाच
पटकन दूर निघून जावे.
    आपले नाव दुसऱ्याच्या ओठी
    राहील इतकेच करुन जावे.

- कु. अंकिता मडावी
(बी. ए., भाग - २)

◆◆◆◆◆

अनाथ

ओलावले माझे डोळे,
झाल्या पापण्या बोजड
किती आवरतो परि,
मज आवरे ना रड.
    उभ्या जगाच्या गर्दीत,
    रोज शोधतो मी तुला
    भेट निदान एकदा,
    तुझ्या टाकलेल्या लेकराला
दिले टाकून गं मला,
केरकचऱ्या समान
भला माणूस गं. कोणी,
दिले मला जीवदान
    मी जाणतो गं माये,
    तुझ्या मेल्या मनाच्या यातना
    का शिक्षा मला अशी,
    काय केला गं मी गुन्हा
तुटे तीळ तीळ जीव,
वाटे कुशीत शिरावे
अनात म्हणोनी ना मला,
कधी कुणी हिनवावे
    कुण्या हैवानाने माये,
    तुला मातृत्व लादले
    का फुलण्याच्या आधी,
    फुल खुडून टाकले.
नको टाकू गं तू अशी,
माये तू पोटच्या लेकराला
न पडो तुजवीन जिणे,
कुण्या तान्हुल्या बालकाला ।

- कु. रजनी मडावी
(बी. ए., भाग -३)

◆◆◆◆◆

काट्ट

कविता जुळवणं जरी
असला शब्दांचा खेळ
तरी कविताच जुळवते
अनोळखे मनांचे मेळ...
    ते शब्द आपुलेसे वाटतात
    अन् डोळ्यासमोर आठवणी साचतात...
    काट्याच्या रुपाने नजर
    शोधू लागते प्रसंग
    एकरुप होऊन त्या काट्याशी
    आठवणीचे उमटू लागतात तरंग...
जे बोलू शकत नाही
ते उमटवते शाई
कारण काट्याशिवाय माझ्याकडे
पर्यायच उरत नाही.

- कु. रजनी मडावी
(बी. ए., भाग -३)

◆◆◆◆◆

चारोळी

विस्कटलेल्या नात्यांना जोडायला
प्रेमाची गरज भासते
विखुरलेल्या माणसांना शोधायला
विश्वासाची साथ लागते
प्रत्येकाच्या जीवनात येतात वेगवेगळी
माणसं पण पाहिजे ती व्यक्ती
भेटायला मात्र नशिबचं लागते.

- कु. साधना मरापे
(बी. ए., भाग -२)

माझा महाराष्ट्र

राज्यामध्ये महाराष्ट्र, महाराष्ट्र असे महान
या महान राष्ट्राचे आम्ही गातो गुणगान

फुले, टिळक, आगरकर इथे जन्मले लाल
स्वातंत्र्यासाठी त्यांनी भोगिले किती हाल

गिरीवरती सुंदर लेणी, मंदिरे कृष्ण पाषाणी
तुकड्याची अभंगवाणी, लतादिदींची मंजूळ गाणी

आनंदीबाई जोशी पहिल्या महिला डॉक्टर
कृष्णा पाटील ने केले शिखर एव्हरेस्ट सर

भीमा, कृष्णा, गोदावरी अन् उत्तुंग सह्यागिरी
या राज्याची राजधानी माझी मुंबई नगरी.

डफाच्या थापेवरती गर्जे शिवबाचा पोवाडा
जाखडी अन् लावणीने सारा देश झाला वेडा.

कु. निवेदिता धनवीज
(बी. ए., भाग १)

त्याला रडवते भाकर

जगाचा पोशिंदाच इथे आहे बनला चाकर
वीतभर पोटासाठी त्याला रडवते भाकर ... !

पिकवतो जो धान्य त्याला मिळेल हो अन्न
कर्जापायी चेहरा दिसतो उदास अन् खिन्न
पिकवतो कापूस त्याचा घरी दिसेना चाकर
वीतभर पोटासाठी त्याला रडवते भाकर... !

वावभर जागा असो घाम गळतो शेतात
निसर्ग रुसतो तेव्हा काही मिळेना हातात
शासनाला वाटे तो जसा सर्कशीचा जोकर
वीतभर पोटासाठी त्याला रडवते भाकर...!

जरी मालकीचे शेत त्याच्या हातामंदी नाही
त्यास आपल्या पिकाले भाव देता येत नाही
जीव फासाला टांगला तो ठरल्यावर नोकर
वीतभर पोटासाठी त्याला रडवते भाकर... !

त्याचे उघडे नागडे आहे उपाशी लेकरं
दलालाचे गुबरे ढोरं देती खाऊन ढेकरं
याचा रिकामाच खिसा त्याचा भरे लॉकर
वीतभर पोटासाठी त्याला रडवते भाकर...!

कु. प्रगती ठोंबरे
(बी. ए., भाग ३)

लोकशाही

सुखी झाला इंडिया
दु:खी राहिला भारत
एका पेक्षा एक आयडिया
कुपोषितांच्या दारात
रोज नव्या एका प्रश्नाची
भारतात निघते वरात
पुढाऱ्यांची मजाच मजा
समस्त गरिबांच्या घरात
२५ कोटीसाठी विकतात आपले इमान
जिथे आपलाच झाला बेईमान
तिथे आता काय होणार ?
शिक्षण घेण्यासाठी चालू झाली सट्टेबाजी
खेड्यातील लेकर या जन्मात तरी
जिंकणार नाही ही बाजी
काय राहिलं महाग व्हायचं
कठिण होते घेणं भाजी
आमच्या वेळी घेणं भाजी
म्हणतात असे दाजी
कशाला लोकशाही दिन
दुबळ्याचे होतात हाल
बस झाल भारतवासीयांनो
हाती घ्या आता मशाल
आता हाती घ्या मशाल.

- कु. योगिता वानखडे
बी.ए., भाग - २

◆◆◆◆◆

माझी माय

जशी चिमणी पिल्लांना, भरविते घास ।
तशी माझी माय, आहे जगाहूनी खास ।। धृ ।।

स्वत: राहून उपाशी, आम्ही भरविला घास ।
चिमटा पोटाले घेवून, नाही होवू दिला भास ।। १ ।।

झेलुनिया माऊलीने, ऊन पावसाचं वार ।
जग दाखविण्यासाठी तिने केलं लहानाचं थोर ।। २ ।।

स्वत:साठी तीने कधी, बांधिला न निवारा ।
आम्हा सर्वांना दाखविले तिने सागर किनारा ।। ३ ।।

पहा उपकार तिचे, मी फेडू आता कसे ।
हिच खंत माझ्या, ध्यानी मनी असे ।। ४ ।।

धनी असो वा निर्धन, जगा मिळेल सर्व सुख ।
माऊलीच्या माये विना, आहे अपूर्ण ते सुख ।। ५ ।।

माये ये गं तु परतुनी तुझी पाहते गं वाट ।
तुझ्या संगे बोलायला, माझे आतुर आम्हचे गं ओठ ।।

- कु. अंजू [illegible]
बी.ए., भाग - २

◆◆◆◆◆

अर्जुनाचा श्रीकृष्णाला प्रश्न

''केशवा जर 'मृत्यु' सगळ्यांना येणार असेल तर हे भजन, किर्तन, पूजा-अर्चा हा सत्संग कशाला?''

''जो मनुष्य मौज-मस्ती करतोय त्यालाही मृत्यु येणारच आहे. आणि जो सत्संग करतोय त्यालाही...''

श्रीकृष्णाने अर्जुनाला सांगितल :-

पार्था,

''मांजर जेव्हा उंदराला पकडते तेव्हा ती उंदराला दाताने मारुन टाकून, खाऊन टाकते. पण तीच मांजर जेव्हा त्याच दाताने आपल्या पिल्लांना पकडते तेव्हा त्यांना खात नाहीत. उलट खूप नाजूक पध्दतीने त्यांना एका जागेवरुन दुसऱ्या जागेवर घेऊन जाते. दात पण तेच आहेत, तोंडी तेच आहे. फक्त परिणाम वेगवेगळे आहेत...''

''तसेच मृत्यु एक आहे, पण एक प्रभूच्या चरणामध्ये विलीन होईल.
तर दुसरा ८४ फेऱ्यामध्ये अडकेल...''

- कु. पल्लवी डंबारे
(बी. ए., भाग -२)

◆◆◆◆◆

हे असं कसं चालणार ?

आत्महत्या करतोय आम्ही
जबाब पण विचारतोय आम्ही
हे असं कसं चालणार ?
हे असं कसं चालणार ?
बँकेतून कर्ज काढतोय आम्ही
त्याची विल्हेवाट करतोय आम्ही
शेतीसाठी केला ? की पिण्यासाठी केला
याचा विचार केलाय का आम्ही
हे असं कसं चालणार ?
हे असं कसं चालणार ?
कर्ज काढताना बँकेत शंभर फेऱ्या मारतोय आम्ही
नंतर कर्ज फेडतांना विचार करतोय आम्ही
अगदी सोपा आणि साधा विचार केलाय आम्ही
विहीरीत उडी मारतो किंवा गळफास घेतोय आम्ही
तरी पण जबाब विचारतोय आम्ही
हे असं कसं चालणार ?
हे असं कसं चालणार ?
वडील माणसं म्हणतात, ''कर्ज काढू नका तुम्ही
परंतु त्यांचं ऐकताय का कुणी ?
फुकटचा पैसा खातोय आम्ही
म्हणूनच आत्महत्या करतोय आम्ही
तरी पण जबाब विचारतोय आम्ही
हे असं कसं चालणार ?
हे असं कसं चालणार ?

- कु. प्रिया मते
(बी. ए., भाग -२)

◆◆◆◆◆

आयुष्याला द्यावे उत्तर

असे जगावे दुनियेमध्ये, आव्हानाचे
लावून उत्तर...
नजर रोखूनी नजरेमध्ये, आयुष्याला
द्यावे उत्तर...
नको गुलामी नक्षत्रांची, भीती आंधळी
ताऱ्यांची...
आयुष्याला भिडतानाही, चैन करावी
स्वप्नांची...
असे दांडगी इच्छा ज्याची, मार्ग तयाला
मिळती सतत...
नजर रोखुनी नजरेमध्ये, आयुष्याला
द्यावे उत्तर...
पाय असावे जमिनीवरती, कवेत अंबर
घेताना...
हसू असावे ओठांवरती, काळीज काढून
देताना...
संकटासही ठणकावून सांगावे, आता
ये बेहत्तर...
नजर रोखुनी नजरेमध्ये, आयुष्याला
द्यावे उत्तर...
करुन जावे असेही काही, दुनियेतुनी
या जाताना...
गहिवर यावा जगास साऱ्या, निरोप
शेवटचा देताना
स्वर कठोर त्या काळाचाही, क्षणभर
व्हावा कातर-कातर
नजर रोखुनी नजरेमध्ये, आयुष्याला
द्यावे उत्तर...

- कु. मोहिनी चव्हाण
(बी. ए., भाग -१)

बाबा

आईचं गुणगान खूप झाले,
पण बिचाऱ्या बापाने काय केले.
बिकट प्रसंगी बापच सदा सोबती,
आपण फक्त गातो आईचीच गोडवी
आईकडे असतील अश्रूंचे पाट.
तर बाप म्हणजे संयमाचा घाट
आठवते जेवण करणारी प्रेमळ आई,
त्या शिदोरीची सोय ही बापच पाही.
देवकी-यशोदेचं प्रेम मनात साठवा, टोपलीतून बाळास
नेणारा वासुदेवही आठवा.
रामासाठी कौशल्येची झाली असेल कसरत,
पुत्र वियोगाने मरण पावला बाप दशरथ.
काटकसर करुन मुलास देतो पॉकिटमनी,
आपण मात्र वापरी शर्ट-पॅन्ट जुनी.
मुलीला हवे ब्युटीपार्लर, नवी साडी,
घरी बाप आटपतो बिन साबणाची दाढी.
वयात आल्यावर मुले आपल्याच विश्वात मग्न,
बापाला दिसे मुलांचे शिक्षण, पोरीचे लग्न.
मुलाच्या नोकरीसाठी जिवा तोडून लागते धाव,
आठवा मुलीच्या स्थळासाठी उंबरठे झिजवणारा बाप.
जीवनभर मुलांच्या पाठी बापाच्या सदिच्छा,
त्यांनी समजून घ्यावं हीच माफक इच्छा.

- कु. [illegible]
(बी. ए., भाग -१)

◆◆◆◆◆

साद आईची

महिने मागून महिने
शेवटी वर्ष सरुन जाते
वृध्दाश्रमाच्या पायरीवर
वाट तुझी पाहाते...

भिजून जातो पदर
अन मन रिते राहाते
कधी कधी मात्र
तुझी मनीऑर्डर येते...

पैसे नकोत यावेळी
तूच येऊन जा
बाळा मला तुझ्या,
घरी घेऊन जा...

तुझा बा होता तोवर
काळ बरा गेला
तुझी आठवण काढत,
उघड्या डोळ्यांनी गेला...

शेवटपर्यंत सांगत होता,
लेक माझा मला
तू मोठा साहेब,
त्याचं मोठं कौतूक त्याला...

माझ्याही हृदयात फोटो,
तुझा तू पाहून जा
बाळा मला तुझ्या
घरी घेऊन जा...

दुष्काळाच्या साली
जन्म तुझा झाला
तुझ्या दुधासाठी
आम्ही चहा सोडून दिला...

वर्षाकाठी एक कपडा,
पुरवून-पुरवून घातला
सालं घातली बापाने,
पण तुला शाळेमधी घातला...

हयं तर तू हे,
सगळं विसरुन जा
पण बाळा मला,
तुझ्या घरी घेऊन जा...

धुणी-भांडी करीन मी,
केरकचरा भरीन मी
पुरणपोळ्या, आलुवड्या
तुझ्यासाठी रांधीन मी...

नातवंडाच दुखलं-खुपलं,
सगळं बघेन मी
घाबरु नकोस त्याची आजी
असं नाही सांगणार मी...

तुझ्या घरची कामवाली,
म्हणून घेऊन जा
पण बाळा मला
तुझ्या घरी घेऊन जा...

थकलेले रे डोळे बाळा
प्राण कंठी आले
तुझ्याविणा जगणे
आता मुश्किल झाले...

विसरु कशी तुला मी,
तुझ्यासाठी आई झाले
बाळ माझं ''कुलभूषण''
पोरकी मी का झाले ?...

आता माझ्या थडग्यापाशी
''आई'' म्हणून जा
जमलच तुझ्या तर
वृध्दाश्रम पाहून जा...

- कु. अस्मिता पाटील
(बी. ए., भाग -२)

◆◆◆◆◆

मैत्री म्हणजे काय

आपल्या सारख्या विचारांच्या व्यक्तीची साथ मिळणे
म्हणजे मैत्री, खऱ्या मैत्रीत कशाचीही पर्वा न करता
एकमेकांना मदत केली जाते. वय, जात, वर्ण
या सर्व भेदाच्या पलीकडे जाऊन मैत्री होत असते.
खरा मित्र किंवा मैत्रीण तुम्हाला समजून घेतात
आणि खऱ्या मैत्रीत कुठलीच अपेक्षाही नसते.
मैत्री ही आई, प्राणी, पक्षी, मुलगा, मुलगी
कुणाशीही होवू शकते.
स्वत:शी नव्हे तर मनाशी जुळलेले नाते
म्हणजे मैत्री असते.

कु. साधना मरापे
(बी. ए., भाग २)

स्वप्नच हरवून बसलो

जिंकण्यासाठी आयुष्यात, स्वप्नांच्या मागे धावलो
पण शेवटी मात्र माझे, स्वप्नच हरवून बसलो ।। १ ।।

मागे वळुन बघितले, खूप दूर आलो होतो
माझे कुणीच नव्हते, पैसाच पैसा होता
या पैशाच्या पावसात माणूस हरवून बसलो
शेवटी मात्र माझे, स्वप्नच हरवून बसलो ।। २ ।।

आवडतं तेव्हा लहान पण माझं
दारिद्र्याच्याही ओंजळीत समाधान होतं.
आज खेळणारेही नव्हतेच, हसणारेही नव्हते
हे सारही घे तुझं, पण बालपन दे माझं
ते आठवून पुन्हा, ढसाढसा रडत बसलो
शेवटी मात्र माझे, स्वप्नच हरवून बसलो ।। ३ ।।

ऐश्वर्याच्या सुखासाठी, अपार झिजलो होतो
आज गाडीही होती, माडीही होती
पण अकाल होता, आनंदाचा, समाधानाचा
या आनंदाच्या नादात, आनंदच गमावून बसलो
शेवटी मात्र माझे, स्वप्नच हरवून बसलो ।। ४ ।।

आज कुणीच नव्हते माझे, मरणाच्या दारात होतो
सारा पैसा पेटवून
माझी माती, माझी माणसं शोधत बसलो
शेवटी मात्र माझे, स्वपन्नच हरवून बसलो ।। ५ ।।

- कु. मनिषा उईके
(बी. ए., भाग -३)

◆◆◆◆◆

माझी माय

जशी चिमणी पिल्लांना, भरविते घास ।
तशी माझी माय आहे, जगाहून खास ।। धृ ।।

स्वत: राहून उपाशी, आम्हा भरविला घास ।
चिमटा पोटाले घेवून, नाही होवू दिला भास ।।१ ।।

झेलुनिया माऊलीने, ऊन पाऊसाचं वार ।
जग दाखविण्यासाठी तिने केल लहानाचं थोर ।। २।।

स्वत:साठी तीने कधी बांधिला न निवारा ।
आम्हा सर्वांना दाखविले तिने सागर किनारा ।। ३ ।।

पहा उपकार तिचे, मी फेडू आता कसे ।
हिच खंत माझ्या, ध्यानी मनी असे ।। ४ ।।

धनी असो वा निर्धन, जगा मिळेल सर्वसुख ।
माऊलीच्या माये विना, आहे अपूर्ण ते सुख ।। ५ ।।

माये ये गं तू परतूनी, तुझी पाहते गं वाट।
तुझ्या संगे बोलायला, झाले आतुर आमचे गं ओठ ।।६।।

कु. संध्या उईके
बी.ए., भाग -२

मोबाईल येड

मोबाईल, मोबाईल, मोबाईल
मोबाइलचा लागला नाद,
मोबाईलच्या नादामुळे
झाले सर्व बाद...
पोट्टे नुसते मोबाईल
मोबाईल करते,
अन् करुनशानी राजे हो
मोबाईलातच जावुन मरते.
लहान-लहान लेकरं आता
मोबाईलातच रायते,
काय ते फेसबुक
अन् वाट्सऑपच पायते...
काय बाप्पा पोरायले
मोबाईलानं येडं केलं
आई-बाप पोरगं सगळं
विसरुनशानीच गेलं...
म्हणूनशानी म्हणते ऐकूण घ्या खरं
मोबाईलचा वापर कमी करा बरं,
तुमच्या ज्ञानाचा वाढणारा झरा
जीवनात येईल आनंदाचा वारा...

कु. अमृता गायकवाड
बी.ए., भाग -२

◆◆◆◆◆

प्रेम

प्रेम हा शब्द आल्याबरोबर आपण उत्सुक होतो. की खरचं काय असत प्रेम ?

प्रेमाला विशिष्ट शब्दात बांधता येत नाही कारण प्रेम हे कोणीही कुणावर करु शकते. पण प्रत्येक प्रेमाचे स्वरुप मात्र वेगवेगळे असते. आजच्या युगात खर प्रेम फार कमी पहायला मिळत. आज दुसऱ्यासाठी कमी आणि स्वत:साठीच जगण्याची इच्छा जास्त दिसते.

पण प्रेमाचे तसे नाही माझ्या मते दुसऱ्यासाठी जगण्याची इच्छा आणि आपल्या माणसाला सुखी करण्याचे वेड म्हणजे प्रेम.

प्रेमाविषयी लिहायच झाल्यास किंवा सांगायच झाल्यास आकाशाचे मोजमाप करण्यासारख आहे. तरीही थोड लिहाव वाटत.

''प्रेम म्हणजे हृदयापासून, हृदयापर्यंतचा प्रवास म्हणजे प्रेम होय.'' प्रेम म्हणजे त्याग, प्रेम म्हणजे असे वळन जिथुन नेहमी मागे पाहावेसे वाटते. प्रेम म्हणजे अहंकार नव्हे तर ***Love is risk and sweet paison.***

तारुण्याच आकर्षण म्हणजे प्रेम नव्हे. आकर्षणाच रुपांतर भक्तीत व्हाव लागत आणि भक्ती म्हणजे दुसऱ्यासाठी स्वत:ला विसरुन जाण्याची शक्ती. ज्याला स्वत:च्या सुखाची कल्पना विसरता येत नाही, स्वत:च्या मोठेपणाची कल्पना विसरता येत नाही, त्याच्या प्रेमाला भक्तीच रुप प्राप्त होत नाही. आकर्षणाचा आत्मा उपभोग आहे, तर भक्तीचा आत्मा त्याग आहे.

प्रेम ही सर्व प्राणीमात्रांची आवश्यक गरज आहे. जशी पहिली भूक अन्नाची तशी दुसरी भूक प्रेमाची.

कु. राणी कुरमकर
◆◆◆◆◆ (एम. ए., भाग -१)

नशीब

त्यानं काम केलं दिवसभर
आणि श्रमला तो रात्रभर
त्यानं मौजमजा सोडली
आणि सोडलं काही गोष्टीच सुख
त्यानं अवघड पुस्तके वाचली
नव्या गोष्टी आत्मसात केल्या
आणि पुढे मुसंडी मारली,
यशस्वी होण्यासाठी.
त्यानं उदंड कष्ट घेतले,
आत्मविश्वासानं आणि धैर्यानं
तो पुढे झेपावत राहिला
आणि तो जेव्हा यशस्वी ठरला,
तेव्हा लोक म्हणाले
नशीबवान आहे तो !

कु. पायल महाजन
(बी. ए., भाग -२)

नात्याचा स्वाद अमृता
सारखा असतो थेंबभर
मिळतात तर आयुष्यभर पुरतो
आपुलकीच नात दुधात मिसळलेल्या
साखरेसारखे असते
कितीही प्रयत्न केले
तरी वेगळ होण शक्य नसत.

◆◆◆◆◆

हास्य

हसायला पडत नाहीत पैसे, पण त्यातून बरंच काही साध्य होतं.

ज्याला ते मिळतं तो आनंदी होतो, देणाऱ्याचं काहीच न बिघडवता

ते घडतं एका क्षणात, पण त्याच्या आठवणी चिरकाल टिकतात.

त्याच्याशिवाय चालू शकेल इतका श्रीमंत कोणी नाही, आणि त्याच्या फायद्याने श्रीमंत न होण्याइतका गरीब कोणी नाही.

त्याने घरात आनंद निर्माण होतो, व्यवसायात नावलौकिक वाढतो. आणि मित्रांची तर ती ओळखच आहे. थकल्याभागल्यांचा ते दिलासा आहे. निराश झालेल्यांसाठी आशेचा किरण आहे. दु:खितांच्या जीवनातला तो प्रकाश आहे. आणि सर्व त्रासांवर ते निसर्गाचं सर्वोत्तम औषध आहे. तरीसुध्दा भीक मागून, विकत, उधार किंवा चोरून ते मिळत नाही. कारण ही अशी गोष्ट आहे की, दिल्याशिवाय तिला किंमत येत नाही.

दिवसभर थकून तुमचे कोणी मित्र, आपलं हास्यही हरवून बसले असतील, त्यांना तुमचं हास्य द्या.

ज्यांच्याजवळ दुसऱ्याला द्यायला स्वत:चं हास्यच उरलं नाही.

त्यांनाच हास्याची खरी गरज असते.

- कु. पायल महाजन
बी.ए., भाग -२

◆◆◆◆◆

सूविचार

विद्येचा उपयोग वादासाठी करायचा नसून
तो विकासासाठी करायचा असतो.

◆

मनुष्याच श्रेष्ठत्व त्याच्या रुपात नव्हे
तर त्याच्या गुणात असते.

◆

फांदीवर बसलेल्या पाखराला फांदी तुटण्याची भिती नसते. कारण त्याचा त्या फांदीवर विश्वास नसून आपल्या पंखावर असतो.

◆

कुटूंबातील अखंड प्रेमाचा झरा म्हणजे आई होय.

◆

बक्षिस मिळणे याला महत्व नसते ते मिळविण्यासाठी जे कष्ट करावे लागतात त्याला जास्त महत्व असते. व त्यात योग्य गूण दिसतात.

◆

विचार कुठूनही घ्यावेत पण
ते परखून घ्यावेत.

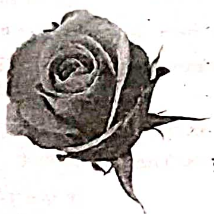

कु. राणी कुरमकर
बी.ए., भाग -१

धोके

हसण्यामध्ये मूर्ख ठरण्याचा धोका असतो. रडण्यामध्ये हळवं ठरण्याचा धोका असतो. भेटण्यामध्ये एकमेकात गुंतण्याचा धोका असतो. भावना व्यक्त करण्यात् स्वत:चं खरं रुप प्रकट होण्याचा धोका असतो. लोकांसमोर तुमचे विचार, तुमची स्वप्नं जाहीर करण्यात ते गमावण्याचा धोका असतो. प्रेम करण्यात प्रतिसाद न मिळण्याचा धोका असतो.

जगण्यात मरणाचा धोका असतो. आशेत, निराशेचा धोका असतो. प्रयत्न करण्यात अपयशाचा धोका आशेत निराशेचा धोका असतो. प्रयत्न करण्यात अपयशाचा धोका असतो. पण धोके हे पत्करलेच पाहिजेत कारण कुठलाही धोका न पत्करणं हेच आयुष्यात सर्वात धोकादायक असतं.

जो माणूस कोणताही धोका पत्करत नाही, काहीही कृती करत नाही.

त्याच्याजवळ काहीही नसतं आणि त्याच्या अस्तित्वाला काहीही अर्थ नसतो. ते यातना आणि दु:ख टाळू शकतील, पण ते इतरांच्या भावना जाणून घ्यायला बदलायला, मोठं व्हायला, प्रेम करायला किंवा आयुष्य जगायला शिकणार नाहीत. आपल्या मनोवृत्तीच्या शृंखलांनी जखडलेले ते गुलाम असतात.

त्यांनी अपलं स्वतंत्र्य गमावलेलं असतं. धोके स्वीकारणारा माणूसच खऱ्या अर्थाने स्वतंत्र असतो.

कु. पायल महाजन
(बी. ए., भाग २)

शायरी

फुलो की वादियों मे, बसेरा हो आपका
सितारों के आंगण मे बसेरा हो आपका ।
ये दुआ है एक दोस्त को, एक दोस्त के लिये ।
हर साल में खूबसूरत ये नया साल हो आपका ।।

◆◆◆◆◆

चारोळी

दिवस निघून गेले तरी,
आठवणी कायम असतील,
प्रत्येक क्षणी त्या मात्र,
फुलाप्रमाणे ताज्या असतील.

कॉलेजच्या मधूर आठवणी
माझ्याकडे जपून आहेत,
कुणाला कळू नये म्हणून,
ह्रदयात लपून आहेत.

कॉलेज बद्दल नेमकं काय बोलावं
हे तर मला कळत नाही,
कॉलेजवर एवढी माझी माया
कॉलेजमधून घराकडे पाऊल वळतच नाही.

- कु. मयुरी काष्टे
बी.ए., भाग -२

◆◆◆◆◆

हिंदी विभाग

English Section

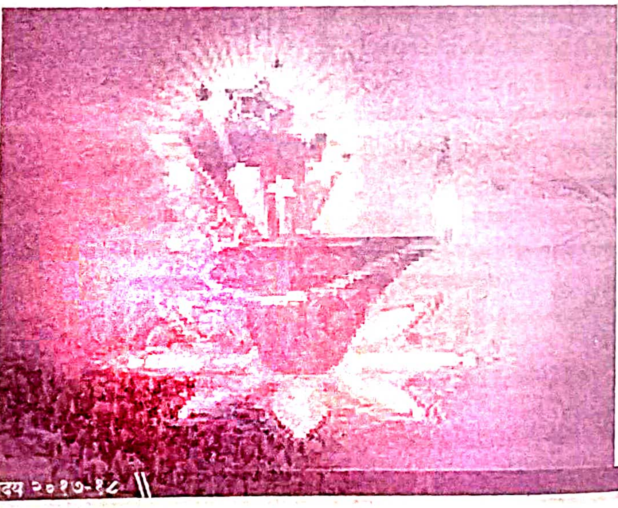

बेटियाँ

लडके की तरह लडकी भी मुट्ठी बांधकर पैदा होती है।
लडके की तरह लडकी भी, माँ के गोद मे रोती, हसती है।
करते शैतानियाँ दोनो एक जैसी,
करते मनमानियाँ दोनो एक जैसी।
दादा की छडी, दादी का चष्मा तोडते है।
धुप लगे तो माँ का आँचल ओढते है ।
आती है दोनो की जवानी, बनती है दोनो की कहानी।
दोनो दिपक बनकर जलते है ।
दोनो नाम रोशन करते है ।
लडके की तरह लडकी भी नाम रोशन करती है।
कुछ भी नही अंतर
फिर भी जन्म से पहले मारी जाती है
बेटीयाँ, बेटीयाँ, बेटीयाँ

"Please Save the Girl Child"

- कु. पुनम ठाकरे
(बि. ए., भाग १)

◆◆◆◆◆

माँ

जी मे आता है वक्त से कुछ पलो को मै चुरा लु।
माँ के गोद मे सर रख कर कुछ पल सुकून के बिता लु
दुनिया के संग भागते-भागते थक गई हु माँ
तेरी ममता के छाँवो तले थोडी
निराशता को मिटा लु
तेरी मुरत को इन आँखो में सदा के लिए बसा लु
तुझसे किये हर एक वादे को
मै जिंदा रहते निभा लु
तेरी चरणो की धुल को जरा सा
माथे पे मैं लगा लु
अिपशनही खुशियों के पलो से तेरी
राहों को मैं सजा दु।

- कु. शिवानी यादव
(बि. ए., भाग ३)

◆◆◆◆◆

भारत का नवनिर्माण

भारत नवनिर्माण करेगा 'भारत सेवा समाज' जागो बालको । युवक युवतियो । बुलंद करो आवाज ।। पिछडोंका लो साथ, अनपठ को दो हाथ। मानव एकजात, समता की हो बात । सडक बनाओ, ग्राम सजाओ करो कुरों तालाब, घरघर मे आनंद भरो और अटल बनाओ राज ।। आओ शिक्षीत भाई ।राव और रंग गुसाई। हो महंत पण्डित कोई । हिंदु, तुर्क, इसाई ।। कारकून हो या गुरुजन हो, लो पावडा-टिकास सुन्दर देश बनाओ अपना, सबमे भरो उल्हास ।। सब मिलकर आओ, झाड लगाओ, हो उत्पादन नाज । तुकड्यादास कहे यह भारत हो सेवा-सरताज ।।

- कु. वैष्णावी धोटे
(बि. ए., भाग १)

◆◆◆◆◆

अच्छे दिन आजायेंगे

पत्थर बाजो नींद से जागो ।
किसको पत्थर मार रहे ।
जो सैनिक है रक्षा करते,
उनको हि दुत्कार रहे ।

जब कश्मिरी ले हात तिरंगा,
दुनिया मे लहराऐंगे ।
तभी अपने भारत में,
अच्छे दिन आजाऐंगे ।

उस माटी का गुन गान करो,
नमक यहा का ही खाकर ।
नही तुम नमक हरार बनो।

जब हिन्दु-मुस्लीम, सिख, ईसाई
भारत का भाग्य बनाऐंगे।
तभी से अपने भारत मे,
अच्छे दिन आजाऐंगे।

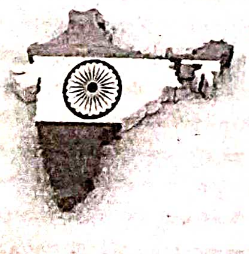

- कु. मयुरी काष्टे
(बी. ए., भाग -२)

◆◆◆◆◆

दिल कही और ओ लगा बैठे

दिल कही और ओ लगा बैठे,
जिन्दगी हम जिसपे लुटा बैठे ।
परछाई पे नाज या जिसका
आईना हम उसे दिखा बैठे ।
प्यार का ये सिला मिला उनसे,
अपनी दुनिया अलग बसा बैठे ।

बेवफाई थी जिसकी फितरतमें,
हम उसी को गले लगा बैठे ।
उनके हिस्से मे रोशनी आई,
हम अन्धेरे से दिल लगा बैठे ।

बस यही भूल हो गई हमसे,
देख के हम उनको मुस्कुरा बैठे ।
दुश्मनी पर सभी उतर आये,
वो मेरे पास आके क्या बैठे ।

ये हमारा कसुर था। या दिल का ।
दोस्त दुश्मन को हम बना बैठे ।

- कु. मयुरी निमकर
(बी. ए., भाग -३)

◆◆◆◆◆

दस मोती ज्ञान के

१) देने के लिए कोई चिज है तो वो है - दान
२) दिनखाने के लिए कोई चिज है तो वो है - दया
३) रखने के लिए कोई चिज है तो वो है - इज्जत
४) फेकने के लिए कोई चिज है तो वो है - ईर्ष्या
५) खाने के लिए कोई चिज है तो वो है - गम
६) पिने के लिए कोई चिज है तो वो है - क्रोध
७) लेने के लिए कोई चिज है तो वो है - सिख
८) बोलने के लिए कोई चिज है तो वो है - सच
९) करने के लिए कोई चिज है तो वो है - मेहनत
१०) जीतने के लिए कोई चिज है तो वो है - विश्वास

धरती पे ईश्वर की तलाश है,
मालिक तेरा बन्दा कितना निराश है,
क्यो खोजता है... इन्सान ईश्वर को ?
जब कि तेरे दूसरे रुप मेंर माँ-बाप
उसके इतने पास है ।

अनमोल वचन

इस तरह न कमाओ की पाप हो जाए ।
इस तरह न खर्च करो की कर्ज हो जाए ।
इस तरह न खाओ की मर्ज हो जाए ।
इस तरह न बोलो की क्लेश हो जाए ।
इस तरह न चलो की देर हो जाए ।
इस तरह न सोचो की चिन्ता हो जाए ।

- कु. वृषाली भोयर
(बी. ए. भाग -२)

◆◆◆◆◆

बाबासाहाब

लिखने जा रहा हू उनके जीवन पर एक गाथा,
कविता मत समजना, रखलो उसपे अपना माथा ।

भिमराव उनका नाम था, पढाई उनका लक्ष,
बाबासाहाब कहते है उनको बचे-बुढे सब ।

ग्रंथालय मे जाके वो करते थे पढाई,
मत समजना मजाक तुम, लेते कभी न अंगडाई ।

चोबीस मे से अठराह घंटे जाकर करते थे पढाई,
फिर भी उनके मुखडे पर, तंद्रा का नाम तक नही ।

थी इतनी कठिनाईयाँ, बन गए यवे वकिल,
अनेक डिगरीयाँ प्राप्त की, ना की सिर्फ तीन ।

कक्षा से निकाल के उनको बिठा देते थे बहार,
सिर्फ महार जात होने के कारण ।

खिडकी मे से देखकर वे समझ मे लाते थे लिखाई,
इतनी परेशानियाँ आई फिर भी पढाई कि जिद छोडी नही ।

अनेक उनकी गाथाऐ है बडी मशहूर;
माँ कहती बेटे से बाबासाहाब जैसे बनना कोहीनूर ।

अंबर का बना लिया कागज, समुंदर की बना लिए स्याही,
फिर भी बाबासाहाब के जीवन पर लिखना समाप्त होता नही।

- कु. पुजा मेश्राम
(बी. ए., भाग - २)

◆◆◆◆◆

शेरो शायरी

मै तो शक्कर हुँ, दुध की क्या जरुरत,
पिघलाने के लिए तो पानी ही काफी है।
मै तो पुर्णिमा हुँ, अमावस की क्या जरुरत,
ढलने के लिए तो अंधेरा ही काफी है ।
मै तो दिल हुँ, दिमाग की क्या जरुरत,
तबाही के लिए तो कुछ अल्फाज ही काफी है।
मै तो पलक हुँ, आसू की क्या जरुरत,
रोने के लिए तो यादो की हवा ही काफी है।
मै तो मौसम हुँ, बसंत की क्या जरुरत,
उडाने के लिए तो पतझड ही काफी है ।
मै तो सांस हुँ, साथ की क्या जरुरत,
जीने के लिए तो एहसास ही काफी है ।
मै तो कमल हुँ, किनारो की क्या जरुरत,
खीलने के लिए तो किचड की काफी है।
हर गली में रिश्तो की माला है,
कही राधा तो कही रुख्मिणी।
मै तो मिरा हुँ, अमृत की क्या जरुरत,
भक्ती के लिए तो जहहर ही काफी है ।
रिश्तो में बंधे हम कभी,
रिश्तो से छुट सकते नही ।
मै तो प्यार हु संकल की क्या जरुरत,
बंधने के लिए यादे ही काफी है ।

- कु. आरती महल्ले
(बी. ए., भाग - २)

SMS

हर गम को पाला नही जाता,
कॉंच की चीजो को उछाला नही जाता,
कुछ करना है तो मेहनत करो,
हर बात को, ऑल इज वेल कहकर
टाला नही जाता !

अनमोल वचन

जींदगी मे पीछे देखोगे तो ''अनुभव'' मिलेगा
जींदगी मे आगे देखोगे तो ''आशा'' मिलेगी
दाए-बाए देखोगे तो ''सत्य'' मिलेगा
लेकिन अगर भीतर देखोगे तो ''परमात्मा''
मिलेगा, आत्मविश्वास मिलेगा ।

- कु. वृषाली भोयर
(बी. ए., भाग - २)

◆◆◆◆◆

दोस्ती

दोस्ती कहो तो एक लब्ज,
माना तो बंदगी
सोचो तो गहरा सागर और सोचो तो जिंदगी ।
जी हाँ, वक्त बदल जाता है,
लोग बदल जाते है,
लेकिन दोस्ती का जज्बा हमेश कायम रहता है ।
रिश्ता भले ही खून का हो न हो लेकीन
इसका रंग खून के रिश्ते से भी गहरा होता है।
दोस्ती दिल से जुडा वो रिश्ता है,
जहाँ प्यार, विश्वास, समर्पण
एक दुजे के लिये बना है ।
सुख-दुख, आँसू-हंसी,
हार-जीत... मौका कोई भी हो,
हमेशा साथ रहती है वही तो है दोस्ती।
माना तो एक लब्ज, माना तो बंदगी ।

कु. चैताली सहारे
(बी. ए., भाग -२)

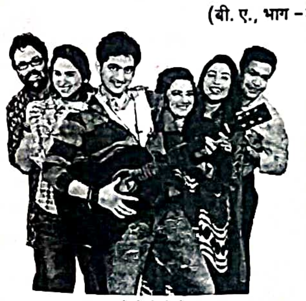

◆◆◆◆◆

कन्यादान

जाओ, मै नही मानती इसे,
क्योंकि मेरी बेटी कोई चीज नही,
जीसको दान में दे दू।
मै बांधती हू बेटी तुम्हे एक पवित्र बंधन में
पति के साथ मिलकर निभाना तुम,
मै तुम्हे अलविदा नही कह रही,
आज से तुम्हारे दो घर, जब जी चाहे आना तुम,
जहाँ जा रही हो, खूब प्यार बरसाना तुम,
सब को अपना बनाना तुम
पर कभी भी, न मर मर के जीना,
न जी जी के मरना तुम
तुम अन्नपूर्णा, शक्ति, सती सब तुम,
जींदगी को भरपूर जीना तुम,
न तुम बेचारी, न अबला
खुद को असहाय कभी न समझना तुम,
मै दान नही कर रही तुम्हे,
मोहब्बत के एक और बंधन मे बाँध रही हू,
उसे बखूबी निभाना तुम,
एक नयी सोच एक नई पहल...

कु. अश्विनी वैद्य
◆◆◆◆◆ (बी. ए., भाग -१)

Unity is strength

When a work is done united for obtaining any special goal is called unity. It is a significant feature in human life. Without unity we cannot do a single day. Unity has great value in every walk of life. There is a proverb that 'unity is strength'.

Therefore, our first and foremost duty is to maintain unity of our life. Unity is essential to save any country and countrymen. People can enjoy a tension free life living united with the society. It is said that united we stand; divided we fall. It is true that we can break a single stick easily.

On the other hand, to break a bundle of stick is really difficult or impossible. Thus, we can realize the value of unity. Unity is a powerfull weapon to be successfull in trade and commerce. It is true in every where. It is true that to gain any kind of freedom without struggle is not possible. The effects of unity in national Life is very significant. Today we can observe the merits of Unity. To be united, Personal and national selfisness must be abandoned.

In the past, many nation and community ruined due to dioscord. Unity saves us form thieving, robbery, smuggling, hoarding and mischief. At the time of flood, cyclone, drought, earthquake etc. people suffer a lot they need help. To help those with united efforts is must.

Therefore to run voluntary activity, Unity is essertial. For the betterment of the country and countrymen, we have to live untied.

Ku. Samiksha Butle
(B.A.-I)

◆◆◆◆◆

Friendsships

Friendships old.
Friendships new
There's no better
Friendships
Than me and you !
Love you my Friends.

Importance of Forest

Forests are of great importance to mankind, following are some points illustrdting the importance of forests.

Forests help in maintaining water cycle on earth, plants absorb water from the soil through their roots. The process of releasing excess water by plants into the atmosphere in the form of water vapor is known as transpiration.

The process in which water vapor from oceans rises and condenses to from clouds is knows as condensation and the process of moving clouds to land due to sea breeze is known as precipitation and this eventually leads to rainfall.

All these process together form the water cycle and hence forests play a significant role in continuing water cycle. Forests help in maintaining the temperature and oxygen level of the atmosphere. Plants trees play a significant role in balancing oxygen level in the atmosphere. Forests help in preventing global warming. Increased amount of carbon dioxide. (greenhouse gas) in the atmosphere results in green house effect and thus causes global warming.

Forests prevent soil erosion. Trees present in the forests hold the soil particles strongly with the roots and prevent them from erosion to follow more about the importance of forests.

Ku. Samiksha Butle
(B.A.-I)

◆◆◆◆◆

The Way of Life

Try to observe the
Life on the Earth
Don't show knife to
child going to take birth
Let us live and let
The others live
That will give real
Happiness in life.
Live like an innocent child
Don't allow yourself
to become wild and
greedy of wealth and power
Increase your hunger
for love and peace
Love others and beloved
that is what the
Way of life is...

Ku. Sujata Sabale
(M.A.-I)

◆◆◆◆◆

Sant Gadge Baba Hero in our India

Gadge Baba took birth in poor family of washer cloth man in 1876 in Vidharbha. He dont know to read & write. He was totaly illiterate. He was very well person. He was taking broom in hand and cleaning the road surrounding always say, "Devakinandan Gopala". He says the people to stop wasted things on the road. Always be clean, dirtyness through his Bhajan. He always attacked the blind faith evil habits of the people. He guide to learn the boys. In the starting they collect the torn cloth and sew lungi for himself. Some days later the people understand himself, they gave him respect. He established boarding school for poor people's child and charitable shelters for travelers. He did not allow to touch his feet.

Gadge Baba wondered village to village in Maharashtra. Therefore our government decided to do Gram safai Abhiyan on his name, 'Gadge Baba Safai Abhiyan'. We get prizes to the cleaness. He died on 20th December 1956.

He talked true and became a popular in all Maharashtra. He become a national hero in our India.

Ku. Monali Raut
(B.A.-II)

◆◆◆◆◆

Examination

Oh, my dear examination
I have made no preparation
you are so early, I am so late
in that fear I am loosing my
weight you stole my sleep.
I want to weep
Don't you come after a long time
so that I well get time to study prime.
You just go away far,
let me study first year.

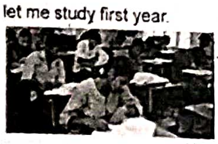

Ku. Rasika Thakare
(M.A.-I)

One to Ten it is Main

One + One is two
My love is true
Two + Two is four
My friendship is more
Three + Three is Six
My goal is fix
Four + Four is eight
My quality is great
Five + Five is ten
My book is main
Six + Six is Twelve
My College is well
Seven + Seven is Fourteen
My Education is intersting
Eight + Eight is Sixteen
My Number is mixing
Nine + Nine is Eighteen
I enjoy canteen
Ten + Ten is Twenty
My Teacher is very preety.

Ku. Vaishnavi Dhote
(B.A.-I)

◆◆◆◆◆

Success

"Your success will depend
on your attitude to life,
The secret of success is
constance of purpose."
Success comes when preparation
Meets opportunity,
Nothing succeds like success."
"Success is often a matter of
hanging on longer,
When others have given up."
Search for better ways to do
things, and you will find Success."
"Be what you are and become,
What you are capable of becoming,
Take charge of your life
become the person you would like to be."

Ku. Vaishnavi Dhote
(B.A.-I)

◆◆◆◆◆

Sayari

One best book
is equal to
hundred good friends
but one good
Friends is equal
to a library

Ku. Kajal Vaidya
(B.A.-I)

◆◆◆◆◆

Life is...

Life is an opportunity, benefit from it
Life is beautifull, admire it.
Life is a dream, realize it.
Life is a challenge, meet it.
Life is a duty, complete it.
Life is a game, play it.
Life is a promise, fulfill it.
Life is a sorrow, overcome it.
Life is a song, sing it.
Life is a struggle, confront it.
Life is an adventure, dare it.
Life is luck, Make it.
Life is too precious, do not destroy it.
Life is life, fight for it.

Doctor

Doctor :- you should take at least 10 glasses of water every day.

Patient :- it is impossible

Doctor :- Why ?

Patient :- I have only 4 glasses at at home..!

Ku. Kajal Vaidya
(B.A.- II)

◆◆◆◆◆

A Fairy Song

Over hill, over dale
Through bush, through brier,
Over Park, Over pale,
Through flood, through Fire !
O do wander everywhere,
Swifter than the moon's sphere.
And I serve the Fairy Queen,
To dew her orbs upon the green.
The cowslips tall her pensioners be
In their gold coate spots you see,
Those be rubies, fairy favours.
In those freeisles live their savours,
I must go seek some dewdrops here,
And hang a pearl in every cowslips's ear.
William Shakespeare

Ku. Supriya Vaidya
(B.A.-III)

◆◆◆◆◆

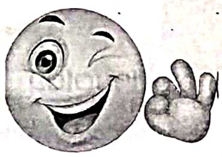

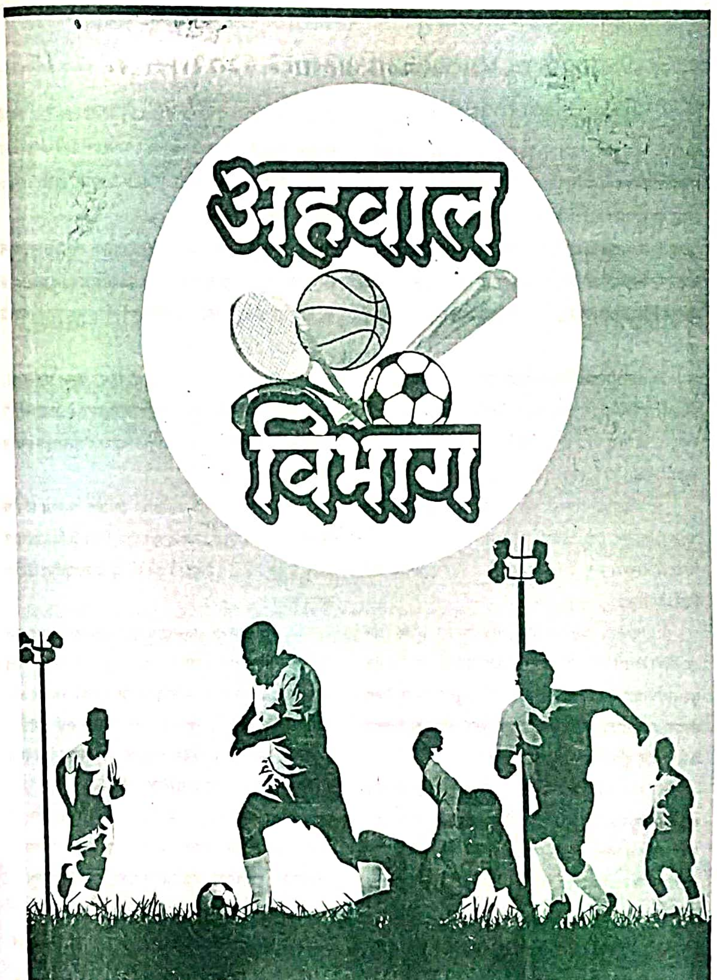

राष्ट्रीय सेवा योजना अहवाल -२०१७ - १८

महाविद्यालयाचा राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग विशेष कार्यक्रम विभाग म्हणून ओळखला जातो. महाविद्यालयाच्या सर्वच घटकांसोबत हा विभागा कार्य करीत आहे. या विभागाव्दारे प्रत्येकवर्षी नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविले जातात. त्यामधून विद्यार्थीमध्ये सामाजिक, सांस्कृतिक गुण, राष्ट्रप्रेम, कर्तव्यनिष्ठा निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला जातो. यामुळे विद्यार्थीनी देखील उत्साहाने कार्यक्रमामध्ये सहभागी होतात.

रासेयोच्या विविध उपक्रमामंध्ये आंतरराष्ट्रीय दिन जयंती, पुण्यतिथी, उत्सव, विद्यार्थीनींच्या ज्ञानात वाढ व्हावी म्हणून विविध उद्बोधनाचे कार्यक्रम, कार्यशाळा, स्पर्धापरीक्षा, मार्गदर्शन यांचे आयोजन केले जाते.

विद्यार्थीनींमध्ये श्रमाचे महत्व वाढावे म्हणून आठवड्यातून एक दिवस श्रमदान केले जाते. यामुळे विद्यार्थीनींमध्ये श्रमाचे महत्व वाढावे व त्यांना श्रमाचे धडे दिले जातात.

रासेयो कडून दरवर्षी, वृक्षरोपन व वृक्षसंवर्धन कार्यक्रम घेतले जातात. त्यांना वृक्षारोपनाचे महत्व सांगून वृक्षसंवर्धनाचे धडे दिले जातात. यावर्षी सुध्दा हा कार्यक्रम घेतला व वृक्षांना राखी बांधून रक्षाबंधन कार्यक्रम साजरा केला आणि वृक्षसंवर्धनाची शपथ घेतली.

मतदारांमध्ये जागृती व्हावी लोकशाही मजबूत व्हावी म्हणून मतदार जागृती रॅली, काढण्यात आली. नवमतदार व मतदान करण्याचे आवाहन करण्यात आले. विविध बॅनर व्दारे जागृती झाली. १५० विद्यार्थीनी सहभागी झाल्या.

स्वच्छ भारत अभियान अंतर्गत स्वच्छतेचे महत्व विषद करुन स्वच्छता कार्यक्रम घेण्यात आला याकरिता संपूर्ण परिसर स्वच्छ करण्यात आला. नंतर स्वच्छता रॅली काढण्यात आली. रॅलीव्दारे स्वच्छता विषयी जागृती केली १५० विद्यार्थीनींनी सहभाग घेतला.

रासेयो कडून २१ जून जागतिक योगदिन म्हणून उत्साहात साजरा करण्यात आला. याकरिता योग प्रशिक्षक कु. दिपाली कांबळे यांची योग प्रशिक्षण दिले. महाविद्यालयाचे सर्वच घटक सहभागी झाले होते.

रासेयो उद्घाटन, रासेयो दिन, पल्स पोलिओ, सुरक्षा सप्ताह, महिला दिन, याही कार्यक्रमाध्ये विद्यार्थीनी उत्साहाने सहभागी झाल्या. यामुळे त्यांच्या उत्साहात वाढ होवून सहभाग वाढत आहे.

रासेयो चा एक महत्वाचा उपक्रम म्हणजे विशेष शिबिर होय. याकरिता दत्तक ग्राम गव्हा-निपाणी निवडण्यात आले. २ फेब्रुवारी ते ९ फेब्रुवारी २०१८ या कालावधीत शिबिर संपन्न झाले.

शिबिराच्या उद्घाटन कार्यक्रमाला उद्घाटक म्हणून मा. प्रतापदादा अडसड, नगराध्यक्ष धा.रे. तर अध्यक्ष म्हणून श्री. अरुणभाऊ अडसड आणि अतिथी म्हणून श्री. अंबादासजी पडोळे, सरपंच, सौ. आशाताई इंगळे-उपसरपंच, प्राचार्य, डॉ. गणेश टाले, श्री. गणेशराव राजनकर मा. सभापती पं.स.धारे. उपस्थित होते.

शिबिरामध्ये सातही दिवस विविध कार्यक्रम व उपक्रम राबविण्यात आले. यामध्ये, प्रार्थना, योगासने, प्रभातफेरी, पथनाट्य, वित्तीय जागृती, मतदार जागृती, स्वच्छता महिला सक्षमीकरण, शाळाबाह्य मुलांचा शोध, स्पर्धा परीक्षा मार्गदर्शन, गाडगेबाबांचा संदेश, विविध विषयावर उद्बोधन, सायंकाळी सांस्कृतिक कार्यक्रम. असे विविध कार्यक्रम घेण्यात आले. ७५ विद्यार्थीनी उत्साहाने सहभागी झाल्या. सचिव श्री. घनश्यामजी मेश्राम सरांनी विशेष भेट दिली. तर श्री. राजाभाऊ पिदडी, डॉ. राजेश मिरगे, समन्वयक संगाबा अमरावती यांनीही भेट दिली.

शिबीराचे विशेष आकर्षण म्हणजे बंधारा होय. ७५ विद्यार्थीनी व गावकरी मिळून बंधारा तयार केला व आजही दहा शेतकऱ्यांना ह्याचा फायदा होतो आहे.

असे विशेष शिबीर दिनांक ९/२/२०१८ रोजी संपन्न झाले. यावेळी अध्यक्ष म्हणून प्राचार्य डॉ. गणेश टाले तर अतिथी म्हणून श्री. पडोळे, प्रा. नंदकिशोर रारूत, क्षेत्रिय समन्वयक, प्रा. नितीन बिहाडे, प्रा. सुवर्णा घोपे, नागोराव पंचबुध्दे व अनेक गावकरी उपस्थित होते.

अशाप्रकारे महाविद्यालयाचा रासेयो विभाग असून नेहमी विद्यार्थीनीस प्रोत्साहन देणे, त्यांना विविध कार्यक्रमात संधी देणे, त्यांच्यात विविध आवड निर्माण करणे असे कार्य करीत असते.

यामुळेच प्रत्येक वर्षी १५० विद्यार्थीनी उत्साहाने सहभागी होतात.. अध्यक्ष, सचिव, प्राचार्य, महाविद्यालयाचे सर्व घटक वेळोवेळी मार्गदर्शन व सहकार्य करुन कार्यक्रम यशस्वीतेकरीता मदत करीत असतात.

- प्रा. अभिजीत दोड
- प्रा. मोनाली इंगळे

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग
श्रीराम कला महिला महाविद्यालय धा.रे.

◆◆◆◆◆

ग्रंथालय अहवाल २०१७-२०१८

प्रबोधनासाठी वाचन, वाचनासाठी ग्रंथ व ग्रंथाचे जतन आणि संवर्धन करण्यासाठी ग्रंथालयाची आवश्यकता असते. ग्रंथालयामध्ये उपलब्ध असलेली पुस्तके हे मनुष्याचा सर्वश्रेष्ठ आणि सर्वात विश्वसनीय मित्र आहे. अशाचप्रकारे सामाजिक कार्य करण्याचे महत्वाचे योगदान आमचे ग्रंथपाल करित आहे.

आमच्या ग्रंथालयामध्ये विद्यार्थीनींच्या अभ्यासाशी संबंधीत तसेच विविध विषयाची ग्रंथसंपदा आहे. अभ्यासाव्यतिरिक्त विद्यार्थीनींना अवांतर वाचन करता यावे याकरीता ग्रंथालयाच्या वतीने वाचन साहित्य पुरविल्या जाते.

ग्रंथालयामध्ये उपलब्ध वाचन साहित्याची विद्यार्थीनींना ओळख व्हावी याकरीता ग्रंथालय शास्त्राचे भारतीय जनक डॉ. रंगनाथन यांच्या जयंतीला ग्रंथ प्रदर्शनीचे आयोजन करण्यात आले. तसेच डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम यांचा जन्मदिवस 'वाचन प्रेरणा दिन' म्हणून ग्रंथालयाच्या वतीने उस्फूर्तपणे साजरा करण्यात आला, ग्रंथपेढी योजना, स्पर्धापरीक्षा मार्गदर्शन अशा विविध सेवा सुविधा विद्यार्थीनींना देण्यात येतात.

ग्रंथालयामध्ये जास्तीत जास्त विद्यार्थीनींनी येवून वाचन करावे याकरीता त्यांना प्रोत्साहित करण्यासाठी उत्कृष्ट वाचक पुरस्कार दिल्या जाते. यावर्षी हा पुरस्कार बी.ए. भाग-३ ची विद्यार्थीनी कु. प्रतिक्षा थोटे हिला देण्यात आला.

- डॉ. निता अ. केने

ग्रंथपाल
श्रीराम कला महिला महाविद्यालय धा.रे.

◆◆◆◆◆

शारीरिक शिक्षण व रंजन विभाग
वार्षिक अहवाल २०१७ - १८

शारीरिक शिक्षण विभागाकडून महाविद्यालयातील तसेच परिसरातील इतर मुलींमध्ये खेळ, शारीरिक सुदृढता, खेळवृत्ती तसेच खेळाबद्दल आवड निर्माण करणे, विविध खेळाविषयी मार्गदर्शन करणे, पोलीस भरती विषयी मार्गदर्शन करणे इत्यादी बाबीकडे लक्ष दिल्या जाते. त्याचीच पावती म्हणजे गेल्या चार वर्षापासून परिसरातील मुलींना खेळ व क्रिडा संबंधीत देत असलेल्या सुविधा यामुळे आमच्या महाविद्यालयीन मैदानावर यावर्षी जवळ-जवळ ३५ ते ४० विद्यार्थीनी असतात.

महाविद्यालयातील एकूण ३ विद्यार्थीनीची महाराष्ट्र आंतर जिल्हा रग्बी स्पर्धेकरिता अमरावती जिल्ह्याच्या चमुमध्ये निवड झाली यामध्ये १) कु. साक्षी देशमुख २) कु. नेहा सावंत ३) कु. पुजा ठाकरे ह्या होत्या हीशारीरिक शिक्षण विभागाकरीता आनंदाची बाब आहे.

तसेच आंतर-महाविद्यालयीन विद्यार्थीनी विविध खेळ व क्रिडेमध्ये सहभागी झाल्या. त्यामध्ये व्हॉलीबॉल, हॅन्डबॉल, ॲथेलेटिक्स, खो-खो, क्रासकंन्ट्री, बॅडमिंटन हे होत. महाविद्यालयातील विद्यार्थीनी उत्तम प्रदर्शन करुन आपला ठसा उमटविला व शारीरिक विभागाला मानाचा तुरा लावला तो म्हणजे कु. नेहा गणेशराव येलेकार या विद्यार्थीनीनी तीची निवड संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती. मुलींच्या हॅन्डबॉल चमुमध्ये झाली ही महाविद्यालयासाठी अभिमानाची बाब आहे.

तसेच शारीरिक शिक्षण संचालक डॉ. सुधीर पाथरे यांची निवड सं.गा.बा.अवि.अम. च्या जुदो (मुले) संघाचे प्रशिक्षक म्हणून झाली होती.

डॉ. सुधीर पाथरे
शारीरिक शिक्षण संचालक

◆◆◆◆◆

सांस्कृतिक अहवाल२०१७ - १८

महाविद्यालयाच्या विविध विभागापैकी आणखी महत्वाचा विभाग म्हणजे सांस्कृतिक विभाग होय. विद्यार्थीनीच्या अंगभुत गुणांना वाव मिळावा, त्यांच्यात उत्साह निर्माण व्हावा व महाविद्यालयात सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन व्हावे. याकरीता हा विभाग कार्य करित असतो. सत्र २०१७-२०१८ मध्ये देखील विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.

विभागाव्दारे राष्ट्रपुरुष, महापुरुष, संत, समाजसुधारक यांच्या जयंती, पुण्यतिथी कार्यक्रम घेतले जातात. यामुळे विद्यार्थीनींना त्यांचे विचार ऐकणे व अभ्यासण्याची संधी मिळते व स्वत:मध्ये बदल घडविता येतो. सामाजिक, राष्ट्रीय कार्यात सहभाग वाढतो.

महाविद्यालय व विद्यापीठ स्तरावर कार्यक्रमामध्ये सहभागी होण्यास विभाग विद्यार्थीनींना प्रोत्साहीत करत असतो. असाच विद्यापीठ स्तरीय कार्यक्रम म्हणजे युवक महोत्सव होय. यावर्षीसुध्दा अमरावती येथे विद्यार्थीनी उत्साहाने सहभागी झाल्या यामध्ये स्किट, माईम, रांगोळी, वादविवाद, वक्तृत्व या कार्यक्रमांचा समावेश होता. माईम ला प्रेक्षकांची विशेष वाहवा, प्रशंसा मिळाली. उत्तम थीम व सादरीकरण केले.

दरवर्षीप्रमाणे मोठा सांस्कृतिक कार्यक्रम म्हणून प्रजासत्ताक दिन व त्यानिमित्य कार्यक्रम आयोजित केले जातात. संस्थेचे सर्वच घटक सहभागी होतात. महाविद्यालयाच्या विद्यार्थीनी यावर्षी देखील कार्यक्रमांचे उत्तम सादरीकरण केले. प्रथमच माईमचे सादरीकरण धामणगांव शहरात झाले. बी.ए. भाग-१ च्या मुलींनी उत्तम सादरीकरणाव्दारे प्रेक्षकांची मने जिंकली. तर बी.ए. भाग - २ च्या मुलींनी राजस्थानी नृत्याव्दारे मनोरंजन केले. आणि बी.ए. भाग-३ च्या मुलींनी छत्रपती शिवराय कार्यक्रम सादर करुन मने जिंकली.

याशिवाय वर्षभर सांस्कृतिक कार्यक्रमाची रेलचेल असते. यामध्ये वार्षिकोत्सव स्नेहसंमेलन, नाटीका, एकांकीका, गीतगायन, भावगीत स्पर्धा असे कार्यक्रम संपन्न झाले. विद्यार्थीनी उत्साहाने सहभागी झाल्या.

शिवाय विद्यार्थीनींच्या ज्ञानामध्ये वाढ व्हावी म्हणुन स्पर्धापरीक्षा मार्गदर्शन, महिला सक्षमीकरण, आरोग्य मार्गदर्शन, फिटनेस मार्गदर्शन सारखे कार्यक्रम आयोजित केले गेले. सत्र २०१६-१७ उत्कृष्ट सांस्कृतिक विद्यार्थीनी म्हणुन कु. तेजस्वीनी नंदेश्वर ची निवड करण्यात आली.

अशाप्रकारे महाविद्यालयाचा हा घटक कार्यरत असून विद्यार्थीनींच्या सुप्त गुणांना स्टेज मिळावा म्हणून कार्य करित असतो. विद्यार्थीनी देखील मोठ्या उत्साहाने सहभागी होत असतात.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य यांची अनुमती व महाविद्यालयाच्या सर्वच घटकांचे सहकार्य यामुळे हा विभाग उत्तरोत्तर चांगले कार्य करित आहे.

प्रा. नंदकिशोर राऊत
प्रा. नितिन बिहाडे
सांस्कृतिक विभाग

◆◆◆◆◆

भौगोलिक सहल अहवाल
२०१७ - '१८

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती अंतर्गत श्रीराम कला महिला महाविद्यालय, धामणगाव रेल्वे तर्फे दरवर्षी भौगोलिक व शैक्षणिक सहलीचे आयोजन करण्यात येते. संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठाच्या भूगोल बी.ए. भाग-३ अभ्यासक्रमामध्ये सहलीचा अभ्यास दौरा समाविष्ट आहे. त्यानुसार महाविद्यालयातील बी.ए. भाग-३ व इतर बी.ए. भाग १ व २ विद्यार्थ्यांची भौगोलिक सहल यावर्षी मध्यप्रदेश राज्यातील जबलपूर येथे दि. १६/२/२०१८ ते १८/२/२०१८ या दरम्यान आयोजित केली होती.

पर्यटन हा भुगोलातील एक महत्वाचा अभ्यास विषय आहे. पर्यटनाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांना विविध प्रदेशातील भौगोलिक रचना संस्कृती, पोषाख पध्दती, आहार, पिक पध्दती, नद्या, स्थानिक जमाती, जैवविविधता यांची ओळख करुन दिल्या जाते सोबतच विद्यार्थी निरीक्षणाव्दारे परीसराचा, भौगोलिक, राजकीय, सांस्कृतिक, सामाजिक, आर्थिक अभ्यास करीत असतात.

प्रस्तुत सहलीमध्ये विद्यार्थ्यांनी जबलपूर येथील जैन मंदीरे, भेडाघाट येथील धुवांधार धबधबा, चौसष्ट योगीनी, मंदीर, राणी दुर्गावतीचा किल्ला, बॅलेन्स रॉक, यां पर्यटन स्थळांना भेटी दिल्या.

प्रस्तुत सहलीमधे एकूण ४० विद्यार्थीनींनी सहभागी होव्या व त्यांचे समवेत महाविद्यालयीन कर्मचारी वर्ग यात प्रा. अभिजीत दोड, प्रा. नंदकिशोर राऊत, प्रा. नितीन बिहाडे, प्रा. सुवर्णा घोपे, श्री. राजेश मारवे, श्री. नागोरावजी पंचबुध्दे, श्री. प्रफुल्ल कांबळे यांचा समावेश होता.

प्रस्तुत सहलीच्या यशस्वीतेकरीता आम्हाला स्थानिय व्यवस्थापन समिती अध्यक्ष-श्री. अशोकभाऊ पनपालीया, सचिव-श्री. घनश्यामजी मेश्राम व महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ गणेश टाले यांचे सहकार्य लाभले.

प्रा. अभिजीत दोड
संहल समिती

◆◆◆◆◆

श्रीराम शिक्षण संस्था, धामणगाव रेल्वे
❊ कार्यकारी मंडळ ❊

१.	श्री. अरुणभाऊ ज. अडसड	अध्यक्ष
२.	श्री. जयप्रकाशजी ग. पोळ	उपाध्यक्ष
३.	श्री. संजयजी ठा. राठी	उपाध्यक्ष
४.	श्री. घनश्यामजी बा. मेश्राम	सचिव
५.	श्री. गिरीषजी पु. मुंधडा	सहसचिव
६.	श्री. डॉ. लक्ष्मीकांतजी ली. भुतडा	सहसचिव
७.	श्री. प्रमोदजी स. मुंदडा	कोषाध्यक्ष
८.	श्री. डॉ. अशोकजी प्रे. भैय्या	संचालक
९.	श्री. चंद्रशेखरजी पु. राठी	संचालक
१०.	श्री. सुरेशजी बा. मुंदडा	संचालक
११.	श्री. अशोकजी पृ. पनपालीया	संचालक
१२.	श्री. किशोरराव ह. साकूरे	संचालक
१३.	श्री. सुभाषराव ए. देशमुख	संचालक
१४.	श्री. विलासराव वि. कडू	संचालक
१५.	श्री. ओमप्रकाशजी ता. राठी	संचालक
१६.	श्री. सुरेशराव मा. देशमुख	संचालक
१७.	सौ. कल्पनाताई अ. मुंदडा	संचालिका
१८.	सौ. कल्पनाताई मु. वंकाणी	संचालिका
१९.	श्री. गोपालबाबू भूत	संचालक

श्रीराम कला महिला महाविद्यालय धामणगाव रेल्वे
⁂ स्थानिक व्यवस्थापन समिती ⁂

१.	श्री. अशोकजी पृ. पनपालीया	अध्यक्ष
२.	श्री. सुभाषराव ए. देशमुख	उपाध्यक्ष
३.	श्री. घनश्यामजी बा. मेश्राम	सदस्य
४.	श्री. संजयजी ठा. राठी	सदस्य
५.	श्री. गिरीषजी पु. मुंधडा	सदस्य
६.	श्री. विलासराव वि. कडू	सदस्य
७.	डॉ. गणेश क. टाले	प्राचार्य (सचिव)
८.	प्रा. कु. मोनाली वि. इंगळे	शिक्षक प्रतिनिधी
९.	प्रा. अभिजित प्र. दोड	शिक्षक प्रतिनिधी
१०.	श्री. अजय दि. कुलकर्णी	शिक्षकेतर कर्मचारी प्रतिनिधी

मतदार जागृती अभियान ग्राम गव्हा निपाणी

रा.से.यो. उद्घाटन व स्वागत कार्यक्रम

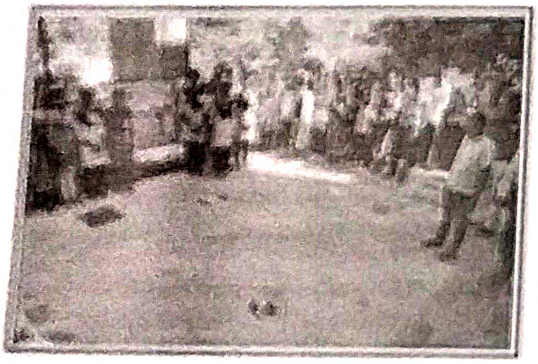

राष्ट्रीय मतदार दिनानिमित्त रांगोळी स्पर्धा

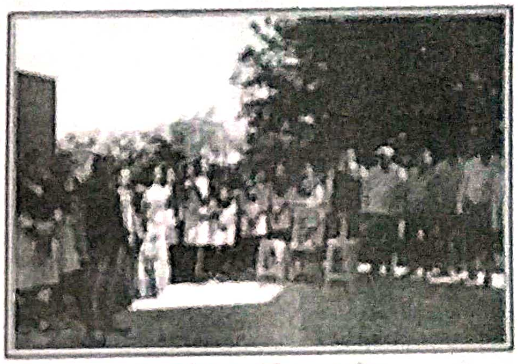

संत गाडगे बाबा जयंती उत्सव कार्यक्रम

रा.से.यो. शिबीर समारोपीय कार्यक्रम

महाविद्यालयाच्या परिसर स्वच्छता अभियान

वृक्षारोपण कार्यक्रमा मध्ये सहभागी प्राचार्य, प्राध्यापक व कर्मचारी वर्ग

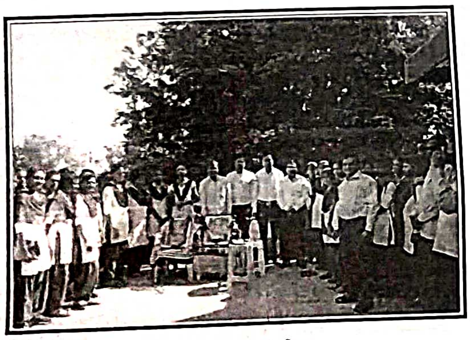

युवक दिन उत्सव कार्यक्रम

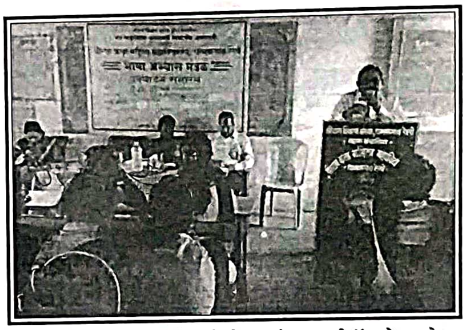

भाषामंडळ उद्घाटन प्रसंगी मार्गदर्शन करतांना प्राचार्य डॉ. गणेश टाले

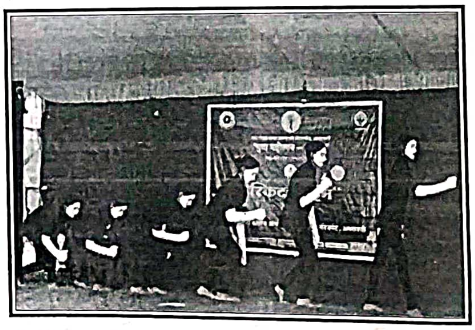

युवा महोत्सवा मध्ये मुकनाट्य सादर करतांना विद्यार्थीनी

संत गाडगे बाबा अमरावती विद्यापीठ

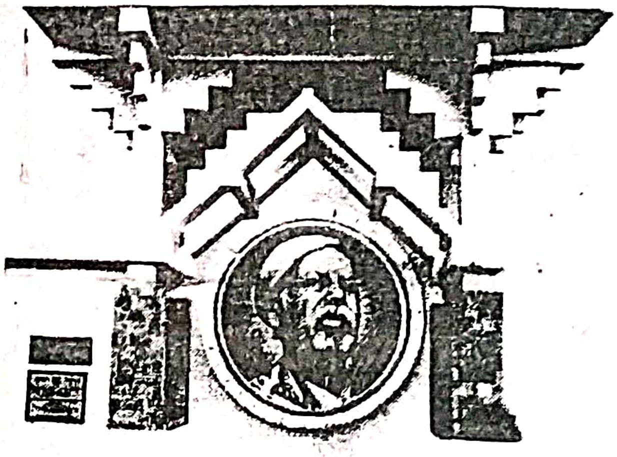

।। विद्यापीठ गीत ।।

विद्या चिंतन । विद्या मंथन
विद्या सर्जन । विद्या जीवन ।।

जनमन जागर, करीत निरंतर, विद्यापीठ चाले
संत गाडगे बाबा तुमचे स्वप्न पूर्ण झाले ।।
कुणी न आता खुळे अडाणी, ज्ञानासह विज्ञान कळाले
पर्णकुटीतील प्रतिभेलाही, आभाळाचे पंख मिळाले
दशसूत्राचे अक्षर अक्षर, वेद नवा बोले ।। १ जनमन...

किती रंजले, किती गांजले, किती आंधळे लुळे पांगळे
कर्मयोग निष्काम आचरुन, कवेत घेता बांधव सगळे
भूतदयेच्या ओल्याव्याने, मानस मोहरले ।। २ जनमन...

धर्मजातीच्या पलिकडेही माणूस केवळ माणूस असतो
भेदभ्रमांचे बंध तोडूनी मानवतेचे पूजन करतो
पिढ्यापिढ्यांचे जीवन दर्शन विश्वात्मक झाले ।। ३
जनमन जागर, करीत निरंतर, विद्यापीठ चाले ।।

प्राचार्य डॉ. विठ्ठल वाघ

जबलपूर येथे सहलीमध्ये सहभागी विद्यार्थीनी

रासेयो स्वयंसेविकांनी बांधलेला बंधारा